

Grigorij Zinovjev

Ur Leninismen (II) – Om socialismen i ett land^{*} (utdrag)

Vad innebär socialismens slutgiltiga seger?

Är socialismens slutgiltiga seger möjlig i ett enda land? Vad svarar leninismen på denna fråga?

Först gäller det att reda ut frågans innebörd.

Vi säger t.ex. med rätta att erövrandet av åttatimmars arbetsdag är en seger för socialismen. Med det menar vi inte att åtta timmars arbetsdag redan är socialismen. Nej, vi menar helt enkelt att den utgör en seger för det socialistiska proletariatet, arbetarpartiet.

På samma sätt säger vi att de två miljoner röster kommunisten Thälmann fick vid presidentvalet var en 'seger för kommunismen'. Det betyder naturligtvis inte att kommunismen förverkligats i och med att vi fått dessa röster. Nej, det är bara en seger för det kommunistiska avantgardet.

Att proletariatet i ett enda land erövrat den politiska makten är redan en *stor* seger för socialismen, och i detta fall är det en seger för den proletära revolutionen. Men därmed vill vi ingalunda säga att ens en sådan seger för den proletära revolutionen, som att proletariatet erövrat den politiska makten, redan innebär socialismens slutgiltiga triumf.

Än mer, att proletariatet sitter vid makten och lagstiftar om produktionsverktygens och produktionsmedlens nationalisering är naturligtvis en seger för socialismen; men det är ännu inte dess slutgiltiga seger, även om det är ett avgörande steg mot denna seger. Inte ens det faktum att man förklarar produktionsverktygen och produktionsmedlen vara statlig egendom är liktydigt med den socialistiska regimens triumf.

När vi i Sovjetunionen efter åtta år av proletariatets diktatur ställer oss frågan om socialismens slutgiltiga seger är möjlig i ett enda land, talar vi inte om åtta timmars arbetsdag, inte heller om proletariatets erövrande av den politiska makten, inte ens om omvandlingen av produktionsverktygen och produktionsmedlen till den proletära statens egendom. Vi ställer precis den frågan om den socialistiska ordningens triumf, om det slutgiltiga inrättandet av det socialistiska samhället.

Hur definierade Lenin, efter Marx och Engels, termen 'socialism'? Vilken åtskillnad gjorde han mellan socialismen och kommunismen?

Det gäller inte här vissa korthuggna definitioner, som fastän uppenbarligen uttrycker socialismens sociala väsen och varit stort gagn för leninismen inte kan göra anspråk på vetenskaplighet. Lenin sade vid ett flertal tillfällen t.ex. att 'socialismen är ett omfattande samarbete', 'kommunismen är Sovjetmakt plus elektrifiering', 'utan post, telegraf och maskiner är socialismen ett innehållslöst ord', 'socialismen är det gemensamma brukandet av jorden', osv.

Sådana formuleringar är utmärkta för de speciella ändamål de är avsedda. Men för att svara på den fråga som nu intresserar oss måste vi använda de mest precisa formuleringar som leninismen ger oss.

---

^{*} Boken *Leninismen* publicerades i oktober 1925

‘Den vetenskapliga skillnaden mellan socialism och kommunism består endast i att det första ordet betecknar det första stadiet av det nya samhälle, som växer fram ur kapitalismen, det andra ordet det högre, påföljande stadiet, av detsamma.’¹

‘Den vetenskapliga skillnaden mellan socialism och kommunism är dock tydlig. Det man vanligen kallar socialism, kallade Marx det kommunistiska samhällets ”första” eller lägre fas. För så vitt produktionsmedlen blir *gemensam* egendom, kan ordet ”kommunism” tillämpas även här, om man inte glömmer att detta ej är den fullständiga kommunismen. Den stora betydelsen i Marx’ klarlägganden består i att han även här följdriktigt tillämpar den materialistiska dialektiken, utvecklingsläran, och betraktar kommunismen som något vilket utvecklas *ur* kapitalismen. I stället för skolastiskt uttänkta, konstgjorda definitioner och ofruktbara strider om ord (om vad som är socialism, vad kommunism) ger Marx en analys av vad man kunde kalla kommunismens ekonomiska mogenhetsstadier.

I sin första fas, på sitt första stadium kan kommunismen ännu inte vara fullständigt mogen i ekonomiskt hänseende, *inte* fullständigt fri från traditioner eller spår av kapitalismen. Därav kommer sig en sådan intressant företeelse som att ”den borgerliga rättens trånga horisont” bibehålles inom kommunismen under dess första fas. Den borgerliga rätten i fråga om *konsumtionsvarornas* fördelning förutsätter naturligtvis oundvikligen även en *borgerlig* stat, ty rätten är ingenting utan en apparat, som är i stånd att *tvinga* till iakttagande av rättsnormerna.’²

‘Registrering och kontroll – det är vad som *framför allt* krävs för att få *den första fasen* av det kommunistiska samhället att fungera riktigt. *Alla* medborgare förvandlas här till lönanställda hos staten, vilken utgöres av de beväpnade arbetarna. *Alla* medborgare blir tjänstemän och arbetare hos en *enda*, allomfattande stats-”koncern”. Det gäller endast att få dem att arbeta lika, åta sig samma mått av arbete och ge dem lika lön.’³

‘Till dess den ”högre” fasen av kommunismen inträtt, kräver socialisterna den *strängaste* kontroll från samhällets och *från statens sida* över arbetsnormerna och konsumtionsnormerna, men denna kontroll måste *inledas* med kapitalisternas expropriering, med arbetarnas kontroll över kapitalisterna, och inte genomföras av byråkratistaten utan av de *beväpnade arbetarnas stat*.’⁴

‘Marx tar inte bara mycket noggrann hänsyn till människornas oundvikliga olikhet, han räknar också med att produktionsmedlens socialisering (”socialismen” i ordets vanliga bemärkelse) i sig inte är tillräckligt för att upphäva orättvisorna i fördelningen och den bristande jämlikheten inför den ”borgerliga rätten”, som *fortsätter att råda* så länge produkterna fördelas ”efter arbete”.

Men Marx påpekar att ”dessa missförhållanden är oundvikliga under det kommunistiska samhällets första fas, sådant detta efter långa födslovändor uppstått ur det kapitalistiska samhället. Rätten kan aldrig stå på en högre nivå än samhällets ekonomiska utformning och dess därav betingade kulturutveckling ...”⁵

Marx fortsätter:

‘I en högre fas av det kommunistiska samhället – när individernas förslavande underordnande under arbetsfördelningen försvunnit och därmed också motsättningen mellan intellektuellt och manuellt arbete, när arbetet blivit inte blott ett medel för livsuppehälle utan rent av det viktigaste livsbehovet, när jämsides med individernas allsidiga utveckling också produktivkrafterna vuxit och alla den gemensamma kooperativa rikedomens källor flödar ymnigare – först då kan man helt överskrida den borgerliga rättens trånga horisont och samhället kan skriva på sina fanor: Av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov!’⁶

¹ Lenin: *Valda Verk* (Moskva 1956). Band II, del 2, sid. 227. *Det stora initiativet*.

² Lenin: *Staten och revolutionen*, VV, II:1, sid. 303.

³ *Ibidem*, sid. 306.

⁴ *Ibid.*, sid. 302.

⁵ *Ibid.*, sid. 298.

⁶ *Ibid.*, sid. 299.

Dessa är de vetenskapliga definitionerna på socialismen och kommunismen som Lenin gav i Marx' och Engels' efterföljd.

På ett annat ställe säger Lenin:

‘Socialismen innebär klassernas avskaffande. För att avskaffa klasserna måste man först och främst störta godsägarna och kapitalisterna. Denna del av vår uppgift har vi fullgjort, men det är endast en del och därtill inte den svåraste. För att avskaffa klasserna måste man för det andra upphäva skillnaden mellan arbetaren och bonden, göra dem *alla till arbetande människor*. Detta kan inte göras med en gång. Denna uppgift är ojämförligt mycket svårare och kommer med nödvändighet att kräva lång tid. Det är en uppgift som inte kan lösas genom att en eller annan klass störtas. Den kan lösas endast genom en organisatorisk omgestaltning av hela samhällsekonomin, genom övergång från individuell, isolerad, varuproduktion i liten skala till samhällelig produktion i stor skala. En sådan övergång måste ofrånkomligt bli mycket långvarig ...

För att lösa den andra och svåraste delen av uppgiften måste proletariatet, sedan det besekrat bourgeoisin, orubbligt genomföra följande huvudlinje i sin politik gentemot bönderna: avgränsa och åtskilja den arbetande bonden från den självägande bonden, från krämarbonden, från den spekulerande bonden ...’⁷

‘Socialism är otänkbar utan den storkapitalistiska tekniken som bygger på den moderna vetenskapens sista ord, utan en planmässig statlig organisation som får tiotals miljoner människor att strikt iaktta en enhetlig norm vid produktionen och produkternas fördelning.’⁸

Angående den nödvändiga tidsrymden för att befästa den socialistiska ordningen i Ryssland kan det vara på sin plats att lägga märke till följande uttalanden av Lenin:

‘Organiserandets väg är lång och förverkligandet av socialismen kräver ett tålmodigt arbete och specialkunskaper som är otillräckliga hos oss. *Det är mycket tveksamt om den kommande generationen* som ändå kommer att vara bättre utbildad, kommer att kunna förverkliga socialismen på alla områden.’⁹

Detta sades mitt under krigskommunismens period. Ytterligare ett liknande uttalande:

‘Kommunismen är socialismens högsta utvecklingsstadium, då människorna arbetar eftersom de insett nödvändigheten av att arbeta för det allmännas bästa. Vi vet att vi inte kan införa en socialistisk ordning nu. Gud give, att den kan upprättas hos oss i våra barns eller våra barnbarns tid!’¹⁰

För fullständighetens skull måste vi också nämna det Lenin sade om statens ‘borttynande’, med utgångspunkt från Engels. Lenin underströk särskilt följande meningar i *Anti-Dühring*:

‘Proletariatet griper statsmakten och förvandlar produktionsmedlen till i första hand stats-egendom. Men därmed upphäver det sig självt som proletariat, därmed upphäver det alla klasskillnader och klassmotsättningar och följaktligen även staten som stat ... Genom att nu omsider bli faktisk representant för hela samhället, gör den sig själv överflödig. Så snart det inte längre finns någon samhällsklass att utsuga, så snart den av klassherraväldet och produktions-anarkin förorsakade kampen för tillvaron mellan enskilda och de därur uppstående konflikterna och excesserna upphört – ja, då finns det ingenting mer att undertrycka som kunde göra en särskild undertryckningsapparat, en stat, nödvändig.

Den första handling med vilken staten verkligen framträder som representant för hela samhället – är tillika dess sista självständiga handling som stat. En statsmakt som ingriper i de sociala

⁷ Se hans anmärkningsvärda artikel: *Ekonomi och politik under den proletära diktaturens epok*. VV, II:1, 290-291.

⁸ Lenin: *Om ”vänster”-barnslighet och småborgerlig mentalitet*. (maj 1918)

⁹ Lenin: *Rapport om sovjetmaktens aktuella uppgifter* (den all-ryska centrala Exekutivkommitténs möte den 29 april 1918).

¹⁰ Lenin: *Tal på jordbrukskommunernas och jordbrukskartellernas första kongress*. VV: II:1 sid. 311. (Lenin gjorde liknande uttalanden ett flertal gånger. Men ibland angav han kortare tidsrymder, exempelvis vid sitt tal på Komsomols 3:e kongress.)

förhållandena blir överflödiga på det ena området efter det andra och staten avsomnar av sig själv. I stället för en regering över personer för vi en förvaltning av tingen och en ledning av produktionsprocessen. Staten ”avskaffas” inte, *den dör bort.*’ ...

Lenin påpekar:

‘I själva verket talar Engels här om att den proletära revolutionen ”upphäver” *bourgeoisins* stat, medan orden om bortdöendet hänför sig till resterna av det *proletära* statsväsendet *efter* den proletära revolutionen. Den borgerliga staten ”dör” inte ”bort” enligt Engels, utan *upphäves* av proletariatet under revolutionen. Det som dör bort efter denna revolution är den proletära staten eller halvstaten ...

Om ”bortdöendet” och – än mer uttrycksfullt och målande – om ”avsomnandet” talar Engels alldeles klart och bestämt då det gäller epoken *efter* ”statens besittningstagande av produktionsmedlen i hela samhällets namn”, dvs. efter den socialistiska revolutionen ...

Vårt slutmål är upphävandet av staten, dvs. av varje organiserat och systematiskt våld, varje tvång mot människor i allmänhet. Vi önskar inte uppkomsten av en samhällsordning där principen att minoriteten bör underkasta sig majoritetens beslut skulle komma ur bruk. Men i vår strävan mot socialismen är vi övertygade att den kommer att ta formen av kommunism och att det följaktligen inte kommer att vara nödvändigt att gripa till våld mot människorna, att den ena människan måste *underkasta* sig den andra, att en del av befolkningen måste *underkasta* sig den andra; vi är övertygade om att människorna i själva verket kommer att *vänja sig* vid att iakttä samhällslivets elementära regler, *utan tvång och utan underordnande.*’¹¹

Av allt detta följer otvivelaktigt att vi med socialismens definitiva seger måste mena:

1. Klassernas avskaffande och följaktligen

2. Upphävande av en klass’ diktatur, i detta fall upphävandet av proletariatets diktatur.

Socialismens totala och definitiva seger innebär övergången från den första, eller lägre fasen av det kommunistiska samhället till dess andra, högre fas. Socialismens definitiva seger innebär upphävandet av orättvisorna i fördelningen och den borgerliga rättens bristande jämlikhet; ett oundvikligt och definitivt upphävande som grundar sig på den långt gångna utvecklingen av en ‘teknik som svarar mot den moderna vetenskapens krav’.

‘Mellan det kapitalistiska och det kommunistiska samhället’, skriver Marx, ‘ligger en period av revolutionär omvandling då det ena övergår till det andra. Mot detta svarar också en övergångsperiod, vars stat inte kan vara någonting annat än proletariatets revolutionära diktatur.

Det första som fullständigt säkert fastställts av hela utvecklingsteorin, av hela vetenskapen överhuvud taget – och som utopisterna glömde bort och det våra dagars opportunisterna, vilka fruktar den socialistiska revolutionen, också glömmar – är att en historisk övergångsperiod måste ligga mellan kapitalismen och kommunismen.’¹²

Det är nödvändigt att särskilja *vilket land* det gäller i varje konkret fall. Man måste skilja mellan Förenta Staterna och Kina, Ryssland och Tyskland, Japan och Schweiz.

Såväl genom sina vidsträckta landområden som genom olikheterna mellan sina ekonomiska regioner utgjorde Ryssland i grund och botten en anhopning av stater. Samma sak gäller för SSRU, som trots att Polen, Lettland, osv. bildat självständiga stater täcker en sjättedel av jordens yta. Det är en summa av stater. Industrin och det industriella proletariatet är av relativt stor betydelse. Och det är just därför som frågan ställs när det gäller SSRU.

När vi säger ‘socialismens seger i ett enda land’ har vi därmed också sagt att de andra länderna ännu förblir borgerliga, att det socialistiska landet ifråga är omringat av borgerliga stater. Det är inte fråga om ett abstrakt land utlämnat åt sig självt, dvs. ett land som är det enda

¹¹ Lenin: *Staten och revolutionen*. VV II:1 212 ff.

¹² *Ibid.*, sid. 289, sid. 288.

existerande på jorden; om frågan vore ställd så är det uppenbart att socialismens seger *i ett land* vore teoretiskt möjlig. Men det gäller ett land som på alla håll är omgivet av borgerliga länder. (Vi lever inte endast i en stat, vi lever i ett system av stater, sade Lenin.) Frågan är om denna slutgiltiga seger för socialismen är möjlig i ett land *omgivet av borgerliga stater*, om det är möjligt att det socialistiska produktionssättet befästs i detta land, att det klasslösa samhället upprättas där och att proletarietets diktatur såväl som varje statsform försvinner där.

För att bättre göra reda för hur frågan är ställd hos oss i SSRU 1925, måste vi skilja mellan två saker:

För det första: Möjligheten att bygga socialismen, vilken naturligtvis *är* tänkbar inom ett lands gränser.

För det andra: Det slutgiltiga upprättandet och befästandet av socialismen, dvs. förverkligandet av den socialistiska ordningen, av det socialistiska samhället, övergången till kommunismens andra, högre stadium. Är en sådan slutgiltig seger för socialismen möjlig i ett land? Det är den frågan som måste lösas.

Enligt Lenin är socialismens fullständiga och slutgiltiga seger liktydigt med övergången till kommunismen, dvs. upprättandet av ett klasslöst samhälle, upphävandet av proletarietets diktatur. Men frågan är just om en sådan fullständig och slutgiltig seger för socialismen är möjlig i ett land, omringat av borgerliga stater. Det följande kapitlet kommer att besvara denna fråga.

Leninismen och frågan om socialismens seger i ett land

‘Det är ställt utom tvivel att den socialistiska revolutionen i ett land där det överväldigande flertalet utgörs av småjordbrukare endast är möjligt efter en rad speciella övergångsåtgärder, vilka vore fullständigt onödiga i ett utvecklat kapitalistiskt land, där lönearbetarna i industrin och jordbruket utgör det väldiga flertalet ...

I flera verk, i alla våra tal, överallt i pressen har vi understrukit att detta inte är fallet i Ryssland att industriarbetarna här är i minoritet, medan småjordbrukarna är i stor majoritet. I ett sådant land kan den sociala revolutionen endast nå slutgiltig framgång på två villkor: för det första att den i tid får stöd genom den sociala revolutionen i ett eller flera framskridna länder ...

Det andra villkoret är sämjan mellan proletariet som utövar sin diktatur eller som innehar statsmakten och flertalet av bondebefolkningen...

Vi vet att endast sämjan med bönderna kan rädda den sociala revolutionen i Ryssland, så länge revolutionen ej inträffat i de andra länderna.’

Detta var vad Lenin sade vid RKP:s 10:e kongress. Dessa ord är i sig tillräckliga för att ge oss en uppfattning om leninismens syn på socialismens seger i ett land. Låt oss se hur denna syn historiskt utvecklats.

I II:a Internationals framkallade tanken på den internationella revolutionen föga entusiasm. Man ansåg det vara nödvändigt att tala om socialismen, och det ‘socialistiska idealet’, om ‘slutmålet’ med en ‘vörndnad’ som snarast liknade tillgivenhet. När Edouard Bernstein lanserade sin berömda paroll, ‘Rörelsen är allt, slutmålet är intet’ förebrådde man honom, ty det ansågs att han brutit mot det som passade sig i II:a Internationals. I själva verket hade Bernstein bara uttryckt sinnesstämningen hos det överväldigande flertalet av den II:a Internationals ledare, hos Vandervelde, Adler, Scheidemann och deras gelikar. ‘Slutmålet’, ‘kampen för socialismen’, socialdemokratins som ‘frigjorde folken’, allt detta var bara utsmyckningar och fasader för den II:a Internationals ledare.

Låt oss påminna om hur de bästa av dessa ledare föreställde sig den internationella revolutionära kampen i fall av krig, t.ex. Deras underförstådda ledstjärna var: endast en hel rad av länder kan handla samtidigt; man har inte rätt att kräva en revolutionär handling mot den inhemska bourgeoisin av arbetarna och arbetarpartiet i ett land, om inte arbetarna och arbetarpartierna i de andra krigförande länderna går till aktion samtidigt. Denna klokhet framlades som det fullkomnade uttrycket för internationalismen. Under förevändning av att förbereda den internationella aktionen bättre, förespråkade man internationell handlingsförlamning.

De som samlades i Zimmerwald och Kienthal var långt ifrån de värsta i Internationalen. Och likväl var flertalet i Zimmerwald fullständigt fångade i denna i så kallade internationalism. Inte bara när det gällde den direkta revolutionära aktionen utan även i fråga om den enkla röstningen mot krigsanslagen ställde Zimmerwaldmajoriteten alltjämt frågan så: de tyska socialdemokraterna kan inte rösta emot krigsanslagen om inte de franska socialisterna handlar på samma sätt. Man gick på detta sätt runt i en ond cirkel. Och allt detta under internationalismens täckmantel. Från den stund man var en internationell organisation skulle man inte kunna företa sig några revolutionära handlingar om man inte lyckades säkerställa att sådana samtidigt skedde i en rad andra länder. Men eftersom man för tillfället inte var i stånd att åstadkomma det förespråkade man tålmod, så länge. I själva verket var det den internationella sammansvärjningen mot den internationella revolutionära aktionen.

Leninismens kamp mot II:a Internationalen nådde sin kulmen redan från början av kriget 1914. Det är självklart att Lenin obarmhärtigt avslöjade de som förespråkade ståndpunkterna vi ovan redovisade.

Redan från början av det imperialistiska världskriget förklarade leninisterna att det gällde att omvandla det imperialistiska kriget till inbördeskrig, och att varje proletär revolutionär framför allt måste eftersträva den egna regeringens nederlag. Dessa två huvudparoller för leninismen hade en internationell räckvidd. Lenin och hans anhängare väntade inte på att de skulle antas i alla länder; de propagerade dem omedelbart i sitt eget land, fastän de endast mötte oförståelse och hat från de utländska socialdemokratiska ledarna.

Det var då viktigt att bekämpa det socialdemokratiska 'centrum' under Kautskys ledning. Han försökte ge en vetenskaplig grund för tanken att revolutionära rörelser i allmänhet är omöjliga under krigstid, att den socialistiska revolutionen endast är möjlig om den äger rum i flera länder samtidigt, och att den i varje fall endast skulle inträffa i de mest utvecklade kapitalistiska länderna.

Lenin ingrep med kraft mot dessa Kautskys idéer. Han bekämpade socialchauvinisterna och centrister på två fronter: den vetenskapliga fronten (kapitalismens utvecklingslagar: *imperialismen som kapitalismens sista stadium*) och den taktiska (vad är verklig internationalism?). Han försökte framför allt att förklara kapitalismens grundläggande lagar i allmänhet och det imperialistiska skedets kapitalism i synnerhet.

'Den ekonomiska och politiska utvecklingens oregelbundenhet är en absolut lag för kapitalismen', skrev Lenin. 'Härav följer, att socialismen till en början kan segra i några eller t.o.m. i ett enskilt kapitalistiskt land. När proletariatet i detta land segrat, exproprierat kapitalisterna och hos sig organiserat den socialistiska produktionen, skulle det ställa sig emot den övriga, den kapitalistiska världen, dra till sig de förtryckta klasserna i andra länder, resa uppror mot kapitalisterna där och i nödfall till och med anlita vapenmakt mot utsugarklasserna och deras stater.'

Detta skrev Lenin den 23 augusti 1915 i en artikel ägnad åt Europas Förenta Stater och riktad mot Kautskys anhängare (och till stor del mot Trotskij).

Av 'den ekonomiska och politiska utvecklingens oregelbundenhet, en absolut lag för kapitalismen' drar Lenin två slutsatser: för det första är det möjligt att socialismen först segrar

i några kapitalistiska länder, eller t.o.m. i ett enda – det är med andra ord möjligt att bryta igenom den kapitalistiska fronten, att den första proletära revolutionen sker i ett enda land; för det andra kommer det land eller de länder där denna revolution sker inte nödvändigtvis vara de där kapitalismen är mest utvecklad.

Men av detta drog Lenin ingalunda slutsatsen att socialismens *slutgiltiga* seger skulle vara möjlig i ett enda land.

Den leninistiska teorin om den proletära revolutionen är teorin om socialismens seger i *internationell* skala, det är teorin om den *internationella* proletära revolutionen. Detta är också Marx' teori.

Men långt ifrån att utesluta möjligheten av att bryta igenom den kapitalistiska fronten i några få länder, förutsätter den leninistiska teorin om den *internationella* proletära revolutionen att den proletära revolutionen kan äga rum i ett enda land och vidmakthållas där under lång tid, ända till dess att den bisprings av socialismens seger i en rad länder, sedan i hela världen.

Erfarenheterna från den ryska revolutionen har inte bara visat att en första seger i ett enda land är möjlig, utan också att detta första land, där den proletära revolutionen segrat, under gynnsamma omständigheter (med ett visst stöd från det internationella proletariatet) kan vidmakthållas och befästas under en lång period, även om det internationella proletariatets hjälp inte tar formen av direkt proletär revolution.

Denna 'absoluta lag om oregelbundenheten i kapitalismens ekonomiska och politiska utveckling' förklarar Lenin ur alla dess aspekter i sina olika artiklar och verk. Med Kautsky diskuterar han inte bara om kapitalismens utvecklingslagar innan det imperialistiska världskriget utan också om kapitalismens framtidsutsikter *efter* detta krig. Lenin förkastar Kautskys teori om *ultra-imperialismen*¹³ och formulerar i strid med den lagen om oregelbundenheten i kapitalismens ekonomiska utveckling.

Kapitalismens utveckling i allmänhet, och imperialismens i synnerhet, sker oregelbundet, stötvis. Det är därför det ena eller det andra landet i ett givet ögonblick befinner sig i förgrunden och blir skådeplatsen för revolutionära händelser. Det är inte tvunget att detta land är det mest utvecklade ur kapitalistisk synvinkel. Tack vare en viss samverkan av olika omständigheter kan den aktivaste revolutionära processen komma till uttryck i ett land, som inte är det där kapitalismen är mäktigast.

I en tillbakablick på den ryska revolutionen försökte Lenin 1920 att förklara den säregna samverkan av omständigheter som hade lett till den proletära revolutionens seger i ett förhållandevis så efterblivet land som Ryssland.

Lenin skriver:

'Det var lätt för Ryssland att i den konkreta, historiskt sett högst originella situationen 1917 börja den socialistiska revolutionen, medan det kommer att vara svårare för Ryssland än för de väst-europeiska länderna att *fortsätta* den och att slutföra den. Redan i början av 1918 fick jag anledning att påpeka denna omständighet och de följande två årens erfarenhet har fullständigt bevisat riktigheten av denna bedömning. Sådana specifika förutsättningar som: 1. möjligheten att förena sovjetomvälvningen med att man, tack vare den avslutade det imperialistiska kriget, vilket i otrolig grad utpinat arbetarna och bönderna; 2. möjligheten att under viss tid utnyttja kampen på liv och död mellan de två mäktiga världskonstellationer av imperialistiska roffare, som inte kunde förena sig mot sovjetfienden; 3. möjligheten att uthärda ett jämförelsevis långvarigt inbördeskrig, delvis tack

¹³ Med 'ultra-imperialism' menade Kautsky en internationell överenskommelse mellan bourgeoisin i de olika länderna efter kriget vilken för alltid skulle undanröja faran av nya krig. Lenin avslöjade den underliggande opportunisten i denna hycklande teori. (Se *Imperialismen som kapitalismens högsta stadium* och *Gegen den Strom*.)

vare landets väldiga omfång och de dåliga kommunikationsmedlen; 4. förefintligheten av en så djupgående borgerlig-demokratisk revolutionär rörelse bland bönderna, att proletarietets parti upp- tog bondepartiets revolutionära krav (det socialistrevolutionära partiets, ett parti som till sitt stora flertal är fientligt mot bolsjevismen) och genast förverkligade dem tack vare proletarietets erövring av den politiska makten – sådana specifika förhållanden finns inte nu i Västeuropa och återupp- repandet av dylika eller liknande förhållanden är inte alltför lätt. Det är bl.a. därför – jämte en rad andra orsaker – som det är vida svårare för Västeuropa än för oss att börja den socialistiska revolutionen.’¹⁴

Kort tid före sin död återkom Lenin till denna fråga i sina dagboksanteckningar, och särskilt i det anmärkningsvärda avsnittet: *Om vår revolution. Med anledning av N. Sukhanovs anteckningar*. Han skrev:

‘De europeiska pseudomarxisterna ser inte att den världshistoriska utvecklingens allmänna lagar inte utesluter utan tvärtom förutsätter enskilda utvecklingsfaser, med säregenheter antingen ifråga om formen eller ordningen för denna utveckling. Det faller dem exempelvis inte ens in att Ryssland, som står på gränsen mellan civiliserade länder och länder som genom detta krig för första gången slutgiltigt drages in i civilisationen, hela Österns länder, utomeuropeiska länder – att Ryssland därför kunde och måste uppvisa några särdrag, vilka naturligtvis ligger i linje med den allmänna världsutvecklingen, men som skiljer dess revolution från alla de föregående revolutionerna i de västeuropeiska länderna och medför några nyheter i detaljfrågor vid övergången till Österns länder.’

Lenin kommer tillbaka till sina diskussioner i Zimmerwald och Kienthal med den II:a Internationalens ledare, vilka framhävde att man måste förbereda ett samtidigt ingripande av arbetarklassen i ett flertal länder innan man kunde tänka på världsrevolution. Han skriver:

‘Jag vill minnas att Napoleon skrivit: ”On s’engage et puis ... on voit.” I fri översättning betyder det: ”Först måste man ge sig in i en allvarlig kamp, och sedan får man se.” Och vi gick först till en allvarlig kamp i oktober 1917, och sedan fick vi se sådana detaljer i utvecklingen (ur världshistorisk synpunkt är det otvivelaktigt detaljer) som Brestfreden, NEP, osv.’

Leninismen lär alltså:

1. Den oregelbundna utvecklingen av kapitalismen (särskilt i dess imperialistiska skede) skapar objektiva möjligheter till en segerrik proletär revolution i ett fåtal länder, eller till och med i ett enda land;
2. Det är inte tvunget att detta land är bland dem där kapitalismen är mest utvecklad. Tack vare en viss samverkan av omständigheter kan den första segerrika proletära revolutionen äga rum i ett land som är förhållandevis efterblivet ur kapitalistisk synvinkel, vilket också den ryska revolutionens historia visat;
3. Ingen ‘ultra-imperialism’ kan förändra de två föregående lagarna; tvärtom kan den endast ytterligare skärpa deras verkningar.
4. Härav följer att de proletära revolutionärerna som arbetar på att förbereda den internationella revolutionen, inte bör uppskjuta proletarietets revolutionära ingripande i ett land (om omständigheterna är gynnsamma för detta ingripande) i väntan på att arbetarklassen skall kunna ingripa samtidigt i en rad länder;
5. Efter att ha vunnit segern i ett land måste proletariet i detta land göra allt för att stödja och utveckla den internationella revolutionära rörelsen, ty socialismens *slutgiltiga* seger är omöjlig inom ett enda lands ramar och *det är endast i internationell skala som socialismen kommer att fullständigt beseгра kapitalismen*. Störtandet av bourgeoisins makt och upprättandet av en proletär regering kan ske i ett enda land. Det är en annan sak att säkra

¹⁴ Lenin: *Radikalismen, kommunismens barnsjukdom*. VV II:2, sid. 404.

socialismens fullständiga och slutgiltiga triumf och det kan endast ske genom proletariats seger i en rad länder.

Lenin glömde aldrig att socialismens slutgiltiga seger är omöjlig att förverkliga i ett enda land. Redo att kasta sig in i striden, skrev Lenin innan han avreste till Ryssland efter februarirevolutionen i sitt avskedsbrev till de schweiziska arbetarna:

‘Det ryska proletariats kan inte fullborda den socialistiska revolutionen endast av egen kraft. Men det kan ge sin revolution en omfattning som kommer att skapa de gynnsammaste omständigheter för denna socialistiska revolution, som även i viss mening kommer att göra det möjligt att påbörja den. Det kan underlätta för dess huvudsakliga och säkraste förbundna, det kapitalistiska proletariats i Europa och Amerika, att inträda i den avgörande striden.’

Denna tes förblir odiskutabel. Den är väsentlig i leninismen. Ett enda land kan segerrikt påbörja den socialistiska revolutionen. Den internationella socialistiska revolutionen kan hemföra betydelsefulla segrar i ett enda land. Men socialismen kan inte segra slutgiltigt i ett enda land. Socialismens seger, i dess världshistoriska bemärkelse, avgörs på den internationella arenan. Socialismens seger är inte befäst och solid förrän den åtminstone genomförts i flera betydelsefulla länder.

I skarp och raljerande polemik med mensjevikerna, som förespråkade ‘världsomfattande kamp’ för att undvika strider med den ryska bourgeoisin 1917, förklarade Lenin:

‘När man beskriver svårigheterna i vårt värv för oss, när man säger oss, att socialismens seger är möjlig endast i världsmåttstock, ser vi häri endast ett försök, ett särskilt hopplöst försök, från bourgeoisins och dess frivilliga och ofrivilliga anhängares sida att förvränga en helt ovederlägglig sanning. *Socialismens slutgiltiga seger i ett enda land är naturligtvis en omöjlighet.*¹⁵ Vår avdelning av arbetare och bönder, som upprätthåller sovjetmakten, är en av avdelningarna i den världsomspännande armé, som nu har splittrats av världskriget.’¹⁶

‘Det är otvivelaktigt att den sociala revolutionen i Europa måste äga rum och att den kommer att göra det. Alla våra förhoppningar om socialismens slutgiltiga seger grundar sig på denna övertygelse och denna vetenskapliga förutsägelse.’¹⁷

‘Här ligger den ryska revolutionens största svårighet, dess största historiska problem: nödvändigheten att lösa internationella uppgifter, att framkalla en världsrevolution, att genomföra denna övergång från vår snävt nationella revolution till en internationell.’¹⁸

‘När bolsjevikpartiet ensamt gav sig i kast med uppgiften, så skedde det i den fasta övertygelsen att revolutionen höll på att mogna i alla länder och att oavsett vilka svårigheter vi hade upplevt och vilka nederlag vi stod inför så skulle sist och slutligen – och inte i själva begynnelsen – den socialistiska internationella revolutionen komma eftersom den var på väg; den skulle mogna eftersom den höll på att mogna. Än en gång: vår räddning ur alla dessa svårigheter ligger i en alleuropeisk revolution.’¹⁹

‘Såväl före som efter Oktoberrevolutionen har vi ständigt sagt att vi endast betraktade oss som en avdelning i proletariats internationella armé, en avdelning som befann sig i främsta linjen, inte på grund av sin utveckling och sina förberedelser, utan till följd av de exceptionella omständigheterna i Ryssland. Det är därför man inte kan anse den socialistiska revolutionens seger såsom slutgiltig förrän den blivit proletariats seger i åtminstone flera av de framskridna länderna.’²⁰

¹⁵ Vår kursivering. G. Z.

¹⁶ Lenin: *Rapport om folkkommissariatsrådets verksamhet* (3:e Sovjetkongressen, den 11 januari 1918).

¹⁷ Lenin: *Teser om freden*

¹⁸ Lenin: *Centralkommitténs verksamhetsberättelse den 7 mars* (Rapport om Brest-Litovsk-freden vid R.K.P:s 7:e kongress).

¹⁹ Ibid.

²⁰ Lenin: *Rapport från folkkommissariatsråd* (R.K.P:s 7:e kongress).

‘Utan stöd från världsrevolutionen är den proletära revolutionens seger omöjlig.’²¹

‘Vi lever inte endast i en stat utan också i ett system av stater, och sovjetrepubliken kan omöjligt existera vid sidan av de imperialistiska stater under en längre tidsperiod. Till slut måste den ena av de två krafterna ta överhanden.’²²

‘När bolsjevikerna började revolutionen, sade de att vi kunde och vi borde inleda den; men samtidigt glömde vi inte att man endast kunde fullborda den, bringa den till slutgiltig seger genom att inte begränsa sig till Ryssland, utan besegra det internationella kapitalet med hjälp av en rad länder ...

Vi ser häri en bekräftelse på att vår revolution endast är en länk i den internationella revolutionens kedja och att vår revolution utvecklas.’²³

‘Vi visste då att vår seger inte skulle vara en seger förrän vår sak hade segrat över hela världen, ty vi hade inlett vårt verk med världsrevolutionen för ögonen ...

Vi satsade på världsrevolutionen och vi gjorde fullkomligt rätt i att göra det ...

Om vi nu gör en överblick över de internationella förhållandena (vi har alltid understrukit att vi står på en internationell ståndpunkt *och att det är omöjligt att i ett enda land fullborda ett sådant företag som den socialistiska revolutionen*) och över krigets historia ... [red kursiv.]

Vi får inte glömma att vi endast hemfört en halv seger ... Vi vet och vi kommer inte att glömma att vårt verk är internationellt, och så länge som revolutionen ej brutit ut i alla stater – inklusive de rikaste och mest civiliserade – kommer vår seger inte att vara annat än en halv seger, om ens det ... Vår seger är långt ifrån fullständig, den är mindre än en halv seger.’²⁴

‘Så länge både socialismen och kapitalismen består kommer vi inte att kunna leva i fred: den ena eller den andra skall segra till slut: sovjetrepubliken eller världskapitalismen kommer att försvinna.’²⁵

‘Från världshistorisk ståndpunkt sett finns det utan tvivel inget hopp om en slutgiltig seger för vår revolution om den förblir ensam, utan den revolutionära rörelsen i andra länder.’²⁶

‘Vi kommer att nå den slutgiltiga segern först då vi lyckats krossa den internationella kapitalismen, som stödjer sig på den fruktansvärda styrkan i sin teknik och sin disciplin.’²⁷

‘Vi har alltid klart sagt att denna seger inte kan vara solid om den inte understöds av den proletära revolutionen i Väster, att en riktig bedömning av vår revolution endast är möjlig från en internationell ståndpunkt. För att slutgiltigt segra måste vi se till att den proletära revolutionen triumferar i de huvudsakliga kapitalistiska länderna, eller åtminstone i några av dem.’²⁸

‘Vi har ständigt sagt att vi endast är en länk i världsrevolutionens kedja, och vi har aldrig räknat med att kunna segra enbart av egen kraft.’²⁹

‘Så länge som vår sovjetrepublik förblir en ö i den kapitalistiska världen kommer det att vara fantasier, löjväckande utopier att tro att vi kan vara fullständigt ekonomiskt självständiga och att

²¹ Lenin: *R.K.P:s taktik*.

²² Lenin: *Rapport till R.K.P:s 7:e kongress*.

²³ Lenin: *Tal vid konferensen för representanter från exekutivkommittéerna för distrikt, häraden och byar* (den 15 oktober 1920).

²⁴ Lenin: *Tal vid Moskvasovjetens plenarmöte* (den 6 november 1920). Som Roy Medvedev påpekade i *Let History Judge* (not på s. 45) ströks den här kursiverade texten från och med fjärde upplagan av Lenins *Samlade verk*. Detta gäller även senaste engelska upplagan av *Collected Works*.

²⁵ Lenin: *Tal om koncessionerna* (27 november 1920).

²⁶ Lenin: *Centralkommitténs verksamhetsberättelse den 7 mars* (Rapport om Brest-Litovsk-freden vid R.K.P:s 7:e kongress).

²⁷ Lenin: *Tal inför Moskvasovjeten* (den 23 april 1918).

²⁸ Lenin: *Vårt inre och yttre läge och partiets uppgifter*.

²⁹ Lenin: *Tal vid mötet för partiets cellsekreterare*.

varje fara undanröjts. Så länge dessa radikala motsatser består kommer naturligtvis farorna att finnas kvar och vara ofrånkomliga.’³⁰

‘Ni vet i hur hög grad kapitalet är en internationell kraft, i hur hög grad de kapitalistiska fabrikena, företagen och varuhusen är sammanbundna över hela världen, och följaktligen är det omöjligt att fullständigt besegra kapitalet från ett enda håll. Det är en internationell kraft och för att besegra det fullständigt krävs en samfällid aktion av arbetarna i internationell skala. Och alltsedan vi bekämpade de borgerligt republikanska regeringarna i Ryssland 1917, alltsedan vi förverkligade sovjetmakten i november 1917, har vi ständigt visat arbetarna att huvuduppgiften, det grundläggande villkoret för vår seger är spridandet av revolutionen till åtminstone några av de mest framskridna länderna.’³¹

‘Vi står alltså nu inför frågan: skall vi med våra mindre och mycket små bondejordbruk, i det förödelsens tillstånd som råder hos oss kunna hålla ut tills de västeuropeiska kapitalistiska länderna slutför sin utveckling till socialism?... Vi har också för litet civilisation för att omedelbart kunna gå över till socialism, trots att de politiska förutsättningarna härför är förhanden.’³²

Så uttalade sig Lenin.

Men är inte de ovan citerade texterna av Lenin utvalda med avsikt? Ligger det inte en viss ‘pessimism’ inför vår utvecklings svårigheter i dem? Inte det minsta.

Vi hoppas att ingen tänker påstå att Kommunismens ABC är ett pessimistiskt verk. Den boken skrevs när vår revolution triumferande gick från seger till seger. Men se här vad vi kan läsa i den:

‘Den kommunistiska revolutionen kan endast segra som världsomfattande revolution ... När arbetarna endast segrat i ett enda land, kommer den ekonomiska återhämtningen, upporganiseringen av ekonomin att vara mycket besvärliga ... Om kommunismens seger förutsätter världsrevolutionens seger och arbetarnas ömsesidiga stöd, följer av detta att arbetarklassens internationella solidaritet är det oundgängliga villkoret för segern.’

Detta är inte pessimism, det är helt enkelt kommunismens abc. Även om *Kommunismens ABC* nu är något föråldrad (liksom vårt program, för övrigt), så gäller inte detta för det avsnitt vi nyss återgivit, ty den idé som däri uttrycks är en av marxism-leninismens grundläggande idéer.

De ovan citerade texterna av Lenin hänför sig mestadels till de år, då den ryska revolutionen och den internationella arbetarrörelsen firade sina största triumfer. Lenin var som bekant aldrig en pessimist.

Det är inte pessimism att påminna om en av leninismens grundläggande teser. Vi bygger socialismen i SSRU och vi kommer att fortsätta att bygga den. Ur NEP:s Ryssland kommer det socialistiska Ryssland att framgå. Likväl gäller tesen som Marx, Engels och Lenin lärt oss, att ‘den kommunistiska revolutionen kan endast segra som världsrevolution’. Vi måste trots allt förbli *internationella* proletära revolutionärer och komma ihåg att socialismens *definitiva* seger betingas av den proletära revolutionens seger i olika länder. Världsrevolutionens epok har börjat. Vi lever i den. Världsrevolutionens fullständiga seger är fullständigt *säker* trots kontrarevolutionens hinder och motstånd. Ju mer energiskt och framgångsrikt vårt socialistiska uppbyggnadsarbete i SSRU kommer att vara, desto snabbare kommer vi att slutgiltigt segra.

Dessa grundläggande principer i leninismen förblir fullständigt riktiga. I början tycktes segern vara en fråga om några månader. Men händelseförloppet visade att det var en illusion. Redan

³⁰ Lenin: *Tal vid den 8:e Allryska Sovjetkongressen.*

³¹ Lenin: *Tal vid beklädnadsarbetarnas 4:e Allryska kongress.*

³² Lenin: *Hellre mindre men bättre.*

1921 skrev Lenin: 'Tio till tjugo år av förnuftiga förhållanden till bönderna och segern kommer att vara säkrad i världsskala (även om de proletära revolutionerna drar ut på tiden); om inte kommer vi att få tjugo till fyrtio år av vit terror.'

Dessa uttalanden av Lenin bör vi inte glömma.

De år som förflutit sedan 1917 och världsrevolutionens alla vindlingar mellan 1917 och 1925 kan i viss bemärkelse betraktas som en början. Det nuvarande världsläget kan karaktäriseras med följande ord av Lenin: 'En lång försening som inte slutgiltigt avgör läget i den ena eller den andra riktningen', vartill man nu kan foga: med tydlig framväxt av socialismen i SSRU och påtaglig tendens till seger för den sociala revolutionen.

Visa av erfarenheterna går vi nu in på frågan om den revolutionära utvecklingens rytm och fördröjningar med en viss återhållsamhet.

Eftersom vårt parti inte besatt en tillräcklig konkret historisk erfarenhet kunde det tidigare, i synnerhet i början av vår revolution, inte undvika vissa felbedömningar ifråga om den internationella socialistiska revolutionens utveckling.

En tid (1918) räknade vi alla med att den proletära revolutionen skulle segra i Tyskland och i vissa andra länder under loppet av några månader, eller t.o.m. några veckor.

Den tyska revolutionen kom mycket senare, och det blev inte en proletär revolution; den störtade bara Wilhelm II och inte bourgeoisins makt. Denna revolution och de olika revolutionära rörelserna i andra länder var inte desto mindre tillräckliga för att den ryska revolutionen skulle vinna tid och kunna stärkas.

Det visade sig för det första att världsrevolutionens utveckling skedde mycket långsammare än vi räknade med, och för det andra att den första segerrika proletära revolutionen (SSRU) kunde hålla ut ensam (med ett visst stöd från arbetarna i andra länder) mycket längre än man trott från början.

Vi ser nu klart att där vi räknade i månader var det fråga om år, och där vi räknade i år, en fråga om decennier. Detta gäller för den internationella proletära revolutionen, som mognar, men långsammare än vi trott. Det gäller också den möjliga varaktigheten av den första proletära staten, omringad av kapitalistiska stater.

De åtta år vi genomlevt sedan 1917 är uppenbarligen endast inledningen till den proletära världsrevolutionen. Man kan villkorligt säga att de åtta åren mellan 1917 (den proletära revolutionens år) och 1925 (det år då proletariatets internationella organisation, K.I., officiellt vidgår kapitalismens partiella stabilisering) utgör den proletära revolutionens första period. Denna period slutar utan att ge övertaget åt någondera parten. Den partiella stabiliseringen av kapitalismen i vissa europeiska länder uppvägs av den nationella ekonomins stabilisering i den första segerrika proletära revolutionens land, SSRU. Det är i varje fall inte bara en, utan två stabiliseringar som äger rum. Den slags jämvikt som Lenin talade om redan 1920,³³ har nu skapats.

En tid menade man att den proletära revolutionens utgång och sovjetmaktens öde i Ryssland var helt avhängiga en snabb seger för revolutionen i Tyskland. Således sade Lenin på den 7:e partikongressen (i sin rapport den 7 mars 1918):

---

³³ 'Varken den ryska sovjetrepubliken eller den återstående kapitalistiska världen har hemfört segern. Även om våra förutsägelser inte slagit in enkelt, snabbt och direkt så har det förverkligats i viss måtto: vi har uppnått det väsentliga, dvs. möjligheten att upprätthålla den proletära makten och sovjetrepubliken, även i fall av försening för den proletära revolutionen i hela världen.' (Lenin: *Vårt inre och yttre läge och partiets uppgifter*, den 20/11 1920.)

‘Det är en läxa, därför att det är en absolut sanning att utan den tyska revolutionen kommer vi att gå under – kanske inte i Petrograd eller Moskva utan i Vladivostok eller andra avlägsna platser dit vi kanhända måste retirera... Men i varje fall och under alla eventualiteter kommer vi att gå under om inte den tyska revolutionen kommer.’

Så blev inte fallet. Den proletära revolutionen har efter åtta år ännu ej segrat i Tyskland, men det räckte med den borgerliga revolutionens seger, och med en rad andra gynnsamma omständigheter för att göra det möjligt för sovjetmakten att vinna tid och upprätthållas ända till den verkliga segern för den proletära revolutionen i Tyskland och i andra viktiga länder.

Lenin hade inte desto mindre fullständigt rätt när han slog fast att den sociala revolutionens slutgiltiga seger endast är möjlig i internationell skala.

I artikeln ‘Våra dagars huvuduppgift’ skrev Lenin, som motivering för teorin om revolutionens respittid:

‘...räddningen är möjlig *endast* på den internationella socialistiska revolutionens väg, som vi slagit in på.³⁴

Så länge vi förblir ensamma består vår uppgift i att värna revolutionen, att bevara ett visst mått av socialism, hur litet det än må vara, ända till det ögonblick då revolutionen bryter ut i de andra länderna, då andra avdelningar kommer till undsättning. Men att räkna med att historien skall sätta igång de olika ländernas socialistiska rörelser i en metodisk ordningsföljd, det är att fullständigt sakna begrepp om revolutionen eller att av dumhet avstå från att stödja den socialistiska revolutionen.’

Härav drar Lenin slutsatsen att vår taktik är en ‘taktik av manövreringar, avvaktan och reträtt’. Han talar om ‘teorin om respittiden’.

Hur många år kan proletariatets makt upprätthållas i ett land i avsaknad av proletära revolutioner i de andra länderna? I början hade vi ingen klar uppfattning i denna fråga. Det är först nu vi börjar att exakt bedöma tidsfaktorn. Redan i sitt berömda *Brev till de amerikanska arbetarna* (den 20 augusti 1918) skrev Lenin:

‘Vi vet, att den proletära revolutionen i Europa måhända inte kommer att flamma upp ännu under de närmaste veckorna, hur snabbt den än mognat på senaste tiden. Vi räknar med att den internationella revolutionen är oundviklig, men det betyder ingalunda att vi är så dumma, att vi skulle tro att revolutionen oundvikligen skall komma inom en bestämd och kort tid. ... Vi befinner oss så att säga i en belägrad fästning; tills vidare har andra avdelningar av den internationella socialistiska revolutionen inte kommit oss till hjälp.’

Redan från Oktoberrevolutionens första veckor förklarade Lenin för oss varför Marx’ och Engels’ förutsägelse om att ‘fransmannen kommer att börja och tysken kommer att fullfölja’ inte slog in.

‘Sakerna har tagit en annan vändning än Marx och Engels väntade sig och vi, de ryska arbetande och utsugna klasserna, har fått äran att vara den internationella socialistiska revolutionens förtrupp; vi kan nu klart se hur långt revolutionens utveckling kommer att gå. Ryssen har börjat – och tysken, fransmannen och engelsmannen kommer att slutföra det, och socialismen kommer att segra.’³⁵

Vi uppskattade fördröjningen i månader, eller t.o.m. veckor eller dagar i samband med undertecknandet av avtalet i Brest. Men det senare händelseförloppet visade oss att vi måste rätta till våra bedömningar av den proletära revolutionens utvecklingsrytm i Västeuropa.

Strax efter Oktoberrevolutionens seger uppskattade Lenin tidsfaktorn på följande sätt:

³⁴ Lenin: *Rapport om sovjetmaktens aktuella uppgifter*.

³⁵ Lenin: *Rapport om folkkommissarierådets verksamhet* vid den 3:e allryska sovjetkongressen (jan. 1918).

‘Revolutionen kommer inte så snabbt som vi väntat. Det har historien visat och vi måste kunna ta det som ett faktum. Vi måste kunna räkna med att den socialistiska världsrevolutionen inte kan börja så lätt i de framskridna länderna som i Ryssland ... I ett sådant land var det lätt att börja revolutionen – det var som att blåsa upp en fjäder ... Där borta håller vi endast på att närma oss den kvalfulla perioden av de sociala revolutionernas början.’

Så sade Lenin på den 7:e partikongressen. Ett år senare, hoppades vi fortfarande på ett snabbt händelseförlopp.

‘Här är de senaste uppgifterna om sammansättningen av Warszawas arbetardeputerades råd: de polska socialförrädarna 333, kommunisterna 297. Detta visar att där är, enligt vår revolutionskalender, Oktober inte så långt borta. Det är ungefär som augusti eller september 1917... Vi vet att både den polska och den ungerska revolutionen ökar i styrka, och det mycket snabbt. Dessa revolutioner kommer att förse oss med proletära reserver, underlätta vårt läge och i mycket stor utsträckning stärka vår proletära basis, som är svag.’

Så sade Lenin på RKP:s 8:e kongress (i mars 1919). Men han tillfogade omedelbart:

‘Detta kan hända under de närmaste månaderna, men vi vet inte när det kommer att hända.’

‘Det har ännu inte utfärdats något dekret om att alla länder måste rätta sig efter den bolsjevikiska revolutionskalendern.’

Vi har ännu inte segrat slutgiltigt. Och den proletära revolutionen kan inte segra *slutgiltigt* i ett enda land. De borgerliga imperialisterna är splittrade på grund av deras inbördes rivalitet. Vi måste utnyttja detta för oss gynnsamma tillfälle. Arbetarna i de andra länderna kommer att hjälpa oss. Den proletära revolutionen stundar i en rad länder. På något annat sätt kan man inte förstå Lenins teori om ‘respittiden’. Däri ligger dess grund. Vi har vunnit ett avgörande slag i ett första land. Vi skall försöka hålla ut, skaffa oss rådrum, ända till dess våra andra arméer kommer till vår undsättning. Teorin om respittiden saknar inte betydelse i leninismen. För Lenin är hela NEP förknippad med teorin om respittiden. *Enligt Lenin är NEP framförallt en stor strategisk manöver för att stärka arbetar- och bondeblocket, även till priset av allvarliga eftergifter, och den gäller i synnerhet i en period av väntan på den proletära revolutionen i de andra länderna.* Dessutom måste man komma ihåg att förbundet mellan arbetarklassen och bönderna kommer att vara än mer nödvändig i framtiden (dvs. efter den proletära revolutionens seger i de andra länderna), medan NEP (dvs. den nuvarande formen av arbetarklassens förbund med bönderna) endast är av tillfälligt slag. Förbundet mellan arbetarklassen och bönderna är viktigt, långvarigt, permanent, ända till klassernas avskaffande. NEP är viktig och långvarig men *inte* permanent.

Samtidigt som vi förblir internationella proletära revolutionärer – ty utan detta finns det ingen leninism – så inser vi helt och hållet att den slutgiltiga segern i SSRU endast är möjlig efter socialismens seger i flera betydelsefulla länder. Det är just därför vi ställer frågan om vårt partis taktik under den nuvarande perioden utifrån en syn på de internationella proletära revolutionärernas uppgifter, det är därför vi anser att slagordet: ‘Ansiktet mot landsbygden!’ är viktigt och gäller för en lång tidsperiod.

Av teorin om respittiden framgår det obestriddigt att Lenin fullständigt förstod värdet av att vinna tid och att han visste att frågan i sista hand skulle avgöras på den internationella scenen. Med andra ord var Lenin en internationell revolutionär, och kunde inte vara annat; utan detta skulle inte Lenin ha funnits och inte heller leninismen.

Låt oss påminna oss vad Lenin sade på den 8:e Sovjetkongressen:

‘Hittills har alla stora revolutionens öde avgjorts av en lång följd av krig – och vår revolution är en mycket stor revolution. Vi har avslutat en första krigsperiod och vi bör förbereda oss inför nästa, men vi vet inte när den kommer och vi måste se till att vi är vuxna vår uppgift när den kommer.’

Även om vi klarat oss igenom den första krigsperioden kommer vi inte att gå igenom nästa lika lätt; därför är det nödvändigt att vi ägnar all vår uppmärksamhet åt denna sida. Det är nödvändigt att varje bonde inser denna otvivelaktiga sanning, och vi är övertygade om att han kommer att inse den.’

Även de borgerliga stora revolutionerna har fått genomgå krig i flera omgångar, och den stora proletära revolutionen kommer givetvis att få utstå än fler påfrestningar. Nästa omgång av krig kommer sannolikt att vara mer eller mindre avgörande. Naturligtvis måste vi sträva efter att undvika nya krig. Men det beror inte bara på oss. Så sade Lenin, därför att han ställt sig på den internationella revolutionens område. Dessutom tillskrev han inte bara västerlandet utan också Östern en särskild betydelse.

‘Och i Indien och Kina sjuder det. Det är mer än 700 miljoner människor. Tillsammans med de angränsande asiatiska länder som helt liknar dem utgör de mer än hälften av världens befolkning. Där närmar sig oemotståndligt och snabbt år 1905 – med den stora och väsentliga skillnaden att 1905 års revolution i Ryssland kunde, åtminstone till en början, utvecklas isolerat, dvs utan att andra länder genast drogs med, medan de växande revolutionerna i Indien och Kina redan nu dras in i, redan nu har dragits in i den revolutionära kampen, i den revolutionära rörelsen, i världsrevolutionen.’³⁶

I sin *Dagbok* ägnar Lenin än mer uppmärksamhet åt Östern. Även där uttrycker han sin åsikt om det inbördes sambandet mellan vår revolution och världsrevolutionen.

‘Vi står alltså nu inför frågan: skall vi med våra mindre och mycket små bondejordbruk, i det förödelsens tillstånd som råder hos oss kunna hålla ut tills de västeuropeiska kapitalistiska länderna slutför sin utveckling till socialism? De slutför den emellertid inte så som vi tidigare hade väntat. De slutför den inte på så sätt att socialism likmässigt ”mognar fram” hos dem, utan genom att några stater exploaterar andra, genom att den första av de i det imperialistiska kriget besegrade staterna exploateras i förening med att hela Östern exploateras. Å andra sidan har Östern just i kraft av detta första imperialistiska krig slutgiltigt dragits in i den revolutionära rörelsen, har definitivt dragits in i den revolutionära världsrevolutionens virvelström.

Vilken taktik förestavar denna situation nu för vårt land? Tydligen följande: vi måste ådagalägga största försiktighet för att bevara vår arbetarmakt, för att hålla kvar de mindre och mycket små bönderna under dess ledning och auktoritet. Vi gynnas av att hela världen nu redan är på väg mot en rörelse som måste ge upphov till en socialistisk världsrevolution. Men vi missgynnas av att imperialisterna lyckats splittra hela världen i två läger, och denna splittring har förvärrats av att Tyskland, ett land med verkligt avancerad och kultiverad kapitalistisk utveckling, nu har ytterst svårt att resa sig ...

‘Kampens utgång bestäms sist och slutligen av att Ryssland, Indien, Kina osv utgör det väldiga flertalet av jordens befolkning. Och just denna majoritet av befolkningen har under de senaste åren ovanligt snabbt dragits in i kampen för sin frigörelse, så att det i denna mening inte kan råda ens en skugga av tvivel om hurdan det slutliga avgörandet i den globala kampen kommer att bli. I denna mening är socialismens slutgiltiga seger fullständigt och obetingat garanterad.’³⁷

Vi fick vår första respit på några år tack vare den häftiga kamp som utspelade sig mellan två grupper av borgerliga stater i väst. Vi vann på deras gräl. Nu gäller det om vi skall få en respittid tack vare grälet mellan västerns och österns imperialister. För oss är det till stor del frågan om att vinna tid under grälet mellan västerns och österns imperialister och på så sätt få en andra respittid.

Varje gång Lenin analyserar revolutionens öden i vårt land, förbinder han dem med den internationella situationen, såväl i väst som i öst. Han bedömer dem i intimt samband med världsrevolutionens öden, för att inte bara se delen utan också helheten.

³⁶ Lenin: *Till Pravdas tioårsjubileum* (19 september 1922.)

³⁷ Lenin: *Hellre mindre men bättre*

Lenin var själv urtypen för den internationelle revolutionären. Hans doktrin är tillämplig inte bara på Ryssland utan på hela världen. Vi, hans lärjungar, måste bestämt avvisa tanken att det är möjligt att förbli leninist om man förmildrar leninismens internationella innehåll det allra minsta.

Låt oss ta vår politik gentemot bönderna. En del menar att vi för närvarande är tvungna att böja oss inför den ryske muzjiken och hans ekonomiska behov, att göra eftergifter åt honom – men det är naturligtvis inte den internationella revolutionens politik. Det är inte längre det Marx talade om, det man kallar världsrevolutionens taktik.

Om man ställer frågan på ett sådant sätt har man inte för stått någonting av leninismen. Förbundet mellan de ryska arbetarna och bönderna är det främsta villkoret för världsrevolutionens seger. Det vi nu gör i bondefrågan är tillämpningen av leninismens principer som de utvecklades för hela världens kommunistpartier i resolutionen från Kominterns andra kongress.

Även om de ryska bönderna vid tiden för 1848 års revolution spelade en reaktionär roll (den ryska bondearmén kvävde den ungerska revolutionen, osv.) så spelar de nu, i den sociala revolutionens epok från 1917 till 19.., i förbund med vårt lands arbetarklass en objektivt revolutionär roll.

Finns det något samband (och i så fall, vilket?) mellan vår nuvarande politik gentemot bönderna och världsrevolutionens internationella läge?

Det gör det naturligtvis. Vi är en del av den internationella revolutionen. Det är t.ex. därför som de viktigaste besluten i Komintern och vårt parti sammanfaller, inte bara kronologiskt utan också logiskt.

Fanns det något samband mellan införandet av NEP och uppbromsningen av den proletära revolutionen i världen som helhet? Otvivelaktigt var så fallet.

Redan 1918 angav Lenin sambandet mellan de eftergifter som då började ta form, och revolutionens uppbromsning, som inte bara hänförde sig till den allmänna företeelsen, utan också gällde uppbromsningen i ett enskilt land, i Tyskland. Lenin skrev:

‘Så länge revolutionen i Tyskland ännu dröjer med sitt ”utbrott” är det vår uppgift att lära oss statskapitalism av tyskarna, att *av alla krafter* tillägna oss den, inte sky *diktatoriska* metoder för att påskynda detta tillägnande...’³⁸

Detta samband framstod ännu klarare logiskt och politiskt 1921, i början av NEP. Vid den tiden sade Lenin (på RKP:s 10:e kongress):

‘Det råder inget tvivel om att i ett land, där befolkningens överväldigande flertal består av jordbrukande småproducenter, kan en socialistisk revolution endast genomföras med hjälp av en hel rad speciella övergångsåtgärder, vilka vore helt obehövlige i ett utvecklat kapitalistiskt land, där lönarbetarna i industrin och jordbruket utgör den övervägande majoriteten....

Att läget i Ryssland är annorlunda, att industriarbetarna utgör en minoritet och småjordbrukarna den stora majoriteten i Ryssland har vi framhållit i en hel rad skrifter, i alla våra framträdanden, i hela pressen. I ett sådant land kan en socialistisk revolution segra slutgiltigt endast om två villkor är förhanden. Det första är att den i tid stöds av en socialistisk revolution i ett eller flera framskridna länder....

Det andra villkoret är en överenskommelse mellan proletariatet, som utövar sin diktatur eller håller statsmakten i sina händer, och böndernas flertal....

Att endast en överenskommelse med bönderna kan rädda den socialistiska revolutionen i Ryssland, så länge en sådan inte brutit ut i andra länder det vet vi.’³⁹

³⁸ Lenin: *Om ”vänster”-barnslighet och småborgerlig mentalitet.* (maj 1918)

I ett land som vårt där småjordbrukarna överväger, kan vi således segra slutgiltigt endast under två betingelser. *Vi måste utföra inte bara ett arbetarpartis uppgifter i allmänhet, utan också ett arbetarpartis uppgifter i ett agrart land.* Det kommunistiska partiets seger i ett sådant land beror på två villkor: det första är av internationell, det andra av nationell karaktär. Det första villkoret är att den socialistiska revolutionen i ett sådant land endast kan segra slutgiltigt om den i tid understöds av den socialistiska revolutionen i ett eller flera framskridna länder. Det andra villkoret är förbundet med bönderna.

Dessutom, kan inget av dessa två villkor ersätta det andra; för att nå båda krävs den fullständiga segern. Lenin såg aldrig bonden som ett 'surrogat' för en allierad, som en allierad som vi var tvungna att acceptera, på gott och ont. Leninismen förstod att förverkligandet av dessa två betingelser var nödvändiga för den slutgiltiga och fullständiga segern. Förefintligheten av den ena av dessa två betingelser kan inte ersätta den andra, den kan bara förändra den.

En snabb seger för den proletära revolutionen i en rad länder skulle inte ha fritagit oss från förbundet mellan arbetarklassen och bönderna (vilket f.ö. är något eftersträvansvärt) – den skulle endast ha förändrat omständigheterna för detta förbund. Å andra sidan kan inte det mest intima förbund mellan arbetarklassen och bönderna befria oss från plikten att förverkliga den första betingelsen för att nå den slutgiltiga segern – för att vår revolution skall skyddas från återupprättande av borgerliga förhållanden krävs en socialistisk revolution i flera andra länder. Ett fast förbund mellan arbetarklassen och bönderna i SSRU förändrar endast den första betingelsen (revolutionen i de andra länderna), i den bemärkelsen att det ger oss mer tid och möjligheter att vänta och befördra den proletära rörelsen som utvecklas i de andra länderna.

I vilken riktning skulle en snabb seger för den socialistiska revolutionen i de andra länderna förändra betingelserna för samförståndet, förbundet mellan arbetarklassen och bönderna i SSRU?

Det är bäst att här svara med Lenins ord (se hans tal på den 9:e sovjetkongressen och hans artikel: 'Om guldets betydelse nu och efter socialismens fullständiga seger'). För att förbundet mellan arbetarklassen och bönderna skall stärkas i vårt land, för att det skall bli orubbligt och snabbt ge upphov till socialismen, måste vi snabbt gå över till direkt varuutbyte mellan storindustrin och jordbruket. Men detta är inte möjligt för närvarande i vårt land. Varför? Vår ekonomi tillåter inte det, ty först och främst är vår storindustri ytterst svag. Betyder det att vår politik i Oktober 1917 var fel? Betyder det att mensjevikerna hade rätt när de hävdade att proletariatet i ett efterblivet land inte borde gripa makten och att villkoren för socialismen ännu inte var förhanden? Inte det minsta. Lenin sade:

'Vad gäller en blomstrande storindustri, förmögen att tillgodose alla böndernas behov, är detta villkor uppfyllt: om man betraktar frågan ur internationell synvinkel, ser man att denna stora blomstrande industri finns på vårt klot, men att man inte förstår använda den till något annat än att framställa kanoner, projektiler och andra vapen, som använts med så stor framgång mellan 1914 och 1918.

... Likväl kan vi säga att en sådan industri finns, internationellt sett. Det finns länder vars industri är så framskriden att den med ens kan fylla behoven hos hundratals miljoner efterblivna bönder. Detta är en av de faktorer som vi grundar våra beräkningar på.

'Skall vi kasta yxan i sjön och fälla modet för att vi inte har en tillräcklig industriell utveckling, till följd av landets efterblivenhet vid tidpunkten för revolutionen? Nej! vi kommer att sätta igång att arbeta, ty vi är på rätt väg. Det är obestridligt att folkmassornas förening är den enda väg som kan göra det möjligt för bonden och arbetaren att arbeta för sig själva och inte för utsugarna.'⁴⁰

³⁹ Lenin: *Rapport om överskottsrekvisitionens ersättande med naturaskatt*

⁴⁰ Lenin: *Rapport till den 9:e allryska sovjetkongressen.*

I sin artikel 'Om guldets betydelse' avslutar Lenin framställningen av sin tanke på följande sätt:

'I världsmåttstock är detta "såvida" redan förverkligat, denna förutsättning är redan förhanden, men ett enskilt land – och därtill ett av de mest efterblivna kapitalistiska länderna – som försökte att på en gång omedelbart förverkliga, i handling omsätta och praktiskt åstadkomma en ny förbindelse mellan industrin och jordbruket, bemästrar de inte denna uppgift genom ett "stormangrepp" och måste nu bemästra den genom en rad långsamma, successiva, försiktiga "belägrande" aktioner.'⁴¹

På ett annat ställe säger Lenin:

'Vi måste komma ihåg att vårt sovjetiska land, som är ödelagt av långa påfrestande år, inte har ett socialistiskt Frankrike eller England som grannar, vilka skulle kunna bistå oss med sin högtstående teknik och sin mäktiga industri. Vi måste komma ihåg att nu tillhör dessa länders teknik och industri kapitalisterna som motarbetar oss.'⁴²

Genom dessa citat ser vi hur den proletära revolutionens seger i ett eller flera länder skulle förändra den andra nödvändiga förutsättningen för den slutgiltiga segern i SSRU, dvs. hur den skulle underlätta det nära förbundet mellan arbetarklassen och bönderna i SSRU. Om vi segrade i de viktiga länder som Lenin nämnde skulle vi omedelbart kunna utnyttja dessa länders och vår egen storindustri, och därigenom kunna göra en mycket bättre överenskommelse med bönderna, under mycket mer gynnsamma omständigheter.

Utan att rubba nödvändigheten av vårt förbund med bönderna skulle den proletära revolutionens seger i ett eller flera länder förändra villkoren för detta förbund, det skulle ge det en större kraft och en mycket bättre materiell grund.

Men denna seger har ännu inte inträffat och vi måste vara försiktiga ifråga om vår överenskommelse med bönderna. Vi vet, säger Lenin, att så länge den socialistiska revolutionen ej brutit ut i andra länder kan den inte räddas i Ryssland utan samförstånd med bönderna.

'Utgör bondens individualism och den handelsfrihet han fått en fara för socialismen?' frågar Lenin i den nyligen publicerade skissen till sin broschyr *Om naturaskatten*. Och han svarar själv:

'Nej ... Om elektrifieringen genomförs inom tio till tjugo år behöver vi inte frukta för småbondens individualism och hans lokala handel. Utan elektrifieringen är återgången till kapitalismen oundviklig.'

Ibland tror man hos oss att elektrifieringen bara består i att bygga kraftverk. Så förhåller det sig inte. Elektrifieringen betyder en allmän uppryckning av industrin och jordbruket, framsteg inom tekniken och utveckling av produktivkrafterna.

Som vi redan sett, har Lenin mycket klart förklarat att ett land som är föga industriellt utvecklat under vissa omständigheter mycket väl kan påbörja revolutionen. Men utan elektrifiering är det omöjligt att fortsätta den och avsluta den, även om man har säkrat ett internationellt stöd. Utan elektrifiering (dvs. utan en ansevärd utveckling av produktivkrafterna) är återgången till kapitalismen oundviklig. Lyckligtvis är denna fara ej alltför överhängande, tack vare vår riktiga politik.

Det väsentliga felet i teorin om den permanenta revolutionen består just i en underskattning av böndernas roll som proletariatets förbundna i kampen för sovjetmakten, i synnerhet efter att proletariatet erövrat den politiska makten.

⁴¹ Lenin: *Om guldets betydelse nu och efter socialismens fullständiga seger*.

⁴² Lenin: *Tal på propagandaarbetarnas 2:e allryska kongress*.

En jämförelse av de två följande citaten ger en klar uppfattning om den djupgående skillnaden mellan leninismen och trotskismen i denna fråga. 1920 skrev Lenin i *Teser i agrarfrågan*, vid Kominterns andra kongress:

’... den oerhört försagda, splittrade, förtryckta och i alla länder, även de mest framskridna, till halvt barbariska levnadsförhållanden dömda landsbygdsbefolkningen av alla de tre ovannämnda kategorierna, vilka har ett ekonomiskt, socialt och kulturellt intresse av socialismens seger, är i stånd att energiskt stödja det revolutionära proletariatet först *efter* det att det har erövrat den politiska makten, först *efter* det att det beslutsamt har gjort upp med storgodsägarna och kapitalisterna och först *efter* det att dessa förtryckta människor *i praktiken* har fått se att de har en organiserad ledare och försvarare, som är tillräckligt mäktig och beslutsam för att kunna hjälpa och leda, anvisa den rätta vägen.’

1922 skrev Trotskij i sitt förord till 1905:

’För att tillförsäkra sig segern måste det proletära avantgardet så snart det kommit till makten angripa inte bara den feodala utan också den borgerliga äganderätten. Därigenom kommer det att råka i konflikt inte bara med alla de borgerliga grupperingar som stött det i början av dess revolutionära kamp, utan också med de stora bondemassorna, med vilkas hjälp proletariatet erövrat makten. De inneboende motsättningarna i en situation med en arbetarregering i ett efterblivet land, där landsbygdens befolkning är i förkrossande majoritet, kommer endast att finna sin lösning i internationell skala, på den proletära världsrevolutionens arena.’

När vi kommer att ha befestat vår ekonomiska ledning av landsbygden kommer vi in i ett nytt skede då böndernas stöd är säkrat för lång tid framåt. Enligt Lenin är det efter att proletariatet erövrat den politiska makten som landsbygdens massor är förmögna att stödja proletariatet långvarigt och energiskt.

Enligt Trotskij är det annorlunda.

Dessa två citat återspeglar klart den djupgående skillnaden mellan leninismen och trotskismen. Bristen på förståelse för böndernas roll i allmänhet, och i synnerhet efter den proletära revolutionens seger, gör att Trotskij på något sätt uppskjuter den socialistiska ekonomins uppräckning i SSRU ända till världsrevolutionens seger.⁴³ Under den tid som ligger mellan revolutionens seger i Ryssland och i de andra länderna räknar han för vårt lands del inte med samarbete mellan proletariatet och bönderna, utan med motsättningar och konflikter mellan dessa båda klasser.

Det är fel att se alltför ensidigt på dessa saker. Om man frågar oss om vi kan och bör upprätta socialismen i ett enda land så blir vårt svar: ja, vi både *kan* och *bör* göra det. Redan från och med nu och utan att vänta kommer vi att arbeta oförtröttligt på att bygga socialismen i SSRU. Vi kan säkerligen upprätthålla vår revolution och ‘bevara en viss grad’ av socialism i den, även en ganska hög sådan. Här och nu kan och bör vi göra allt för världsrevolutionen, och det gör vi genom att bygga socialismen i vårt land, som hittills förblivit isolerat.

Nu, år 1925, har grundvalen för socialismen blivit avsevärt utvidgad i SSRU. Förutom de ‘politiska villkoren’ (makten i arbetarnas händer) är vi i besittning av en stark materiell bas. Vi bör inte ha samma inställning som de som bara reser byggnadsställningar och skjuter byggandet av huset på framtiden. Nej, vi bör redan nu sätta igång med huset. Vi bör bygga socialismen i vårt land utan att glömma att vår seger är en integrerande del av den internationella segern, att vi är en av de viktigaste avdelningarna i världsrevolutionen. Vårt territorium täcker en sjättedel av jordens yta – vi är den mest ansenliga delen av världsrevolu-

⁴³ ‘Den verkliga uppräckningen av den socialistiska ekonomin i Ryssland kommer att vara möjlig först efter proletariatets seger i de viktigaste länderna i Europa.’ Så skrev Trotskij 1922 i efterskriften till broschyren: *Fredsprogrammet*.

tionen. Den internationella revolutionens framgång beror på vår ekonomiska och övriga framgångar.

Resultatet av den 'respit' som historien givit oss för upprättandet av socialismen kommer till stor del att bero på hur vi lyckas utnyttja den. Det kommer i stor utsträckning att vara avgörande för det slutliga resultatet av innevarande historiska skede.

I vårt land, där landsbygden överväger, måste vi framförallt tänka på åtgärder för att införa socialismen på landsbygden. Dessa pekade Lenin på kort före sin död.

Låt oss än en gång påminna om Lenins uttalande i hans sista artikel om kooperationen (1923), som är särskilt viktigt i nuvarande stund:

'I själva verket – statens herravälde över alla stora produktionsmedel, statsmakten i proletariats händer, detta proletariats förbund med många miljoner mindre och mycket små bönder, tryggheten av detta proletariats ledande roll i förhållande till bönderna osv. – är det inte allt som behövs för att av kooperationen, av kooperationen ensam, vilken vi tidigare behandlade som krämaraktig och vilken vi ur en viss synpunkt har rätt att också nu, under NEP, behandla som sådan – är det inte allt som behövs för att bygga upp det fullständiga socialistiska samhället? Det är ännu inte uppbyggandet av det socialistiska samhället, men det är allt som är nödvändigt och tillräckligt för denna uppbyggnad ...

Jag vore beredd att säga att tyngdpunkten hos oss förskjutes till det kulturella området, om inte de internationella förhållandena vore, om vi inte hade förpliktelsen att kämpa för vår ståndpunkt i internationell skala.' ⁴⁴

Lenin ger vår revolution ett omfattande program och öppnar ett storslaget perspektiv för den genom att utifrån den principiella frågeställningen om kooperationen dra upp den kommande utvecklingen i SSRU, utvecklingen av det 'kooperativa systemet' som slutgiltigt kommer att undanröja de kapitalistiska elementen. Han visar oss den väg som leder småbönderna mot socialismen.

I detta verk berör Lenin likaså de frågor som är förknippade med påbörjandet av det kooperativa systemet i SSRU (vilka fördelar man bör ge kooperationen, hur partiets arbete på detta område bör stärkas, osv.). Men det grundläggande ligger i det perspektiv han öppnar för oss, ett perspektiv på åtminstone ett decennium. Partiet bör utifrån sina egna erfarenheter finna de medel som kan länka in landet på denna väg. De praktiska problemen under det första skedet (eller de första skedena) av kooperationens utveckling i SSRU, ända till dess fullständiga införlivande i det socialistiska systemet, bör lösas på basis av *erfarenheterna* under loppet av kommande år. Otvivelaktigt kommer det att uppstå allvarliga ekonomiska och politiska svårigheter i organiserandet av småproducenterna, av de små jordägarna, även i kooperativ form, och dessa svårigheter måste vi ta noggrann hänsyn till så att vi kan lösa dem. Som Lenin sagt, kooperationen alstrar mensjevnikiska och socialrevolutionära tendenser.

Men med en förnuftig politik kommer vi att övervinna denna svårighet. Inte desto mindre bör man ha klart för sig den kamp som kommer att utspelas för och emot kooperationen. Ju mer landsbygdens ekonomi ryckts upp, desto mer tillspetsad kommer denna kamp på landsbygden att vara i början. Det bör vi klart inse.

För att hålla fast vid det Lenin lärt oss bör vi, samtidigt som vi satsar all vår entusiasm och energi på att utveckla kooperationen, betrakta de förestående etapperna av det kooperativa systemet under NEP:s villkor utifrån en mycket klar klassmässig ståndpunkt, och varken gripas av missmod om vi delvis misslyckas i början eller göra oss falska förhoppningar och bli förmättna vid våra första framgångar.

⁴⁴ Lenin: *Om kooperationen*. VV II:2, sid. 781 och 788.

Det gäller att klart se den väg som leder till upprättandet av socialismen på landsbygden. Men det gäller också att se de hinder som ligger på vår väg och de bråddjup som kantar den – och gör vi det är vår seger säkrad.

Tioårsdagen av proletariats diktatur i SSRU är nära förestående. Snart kommer NEP att ha tillämpats under fem år. De ekonomiska resultaten från denna första period gör det möjligt för oss att bedöma hur snabbt vi bygger socialismen i vårt land, som ännu är omringat av bourgeoisien.

På Kominterns 4:e kongress informerade Lenin högtidligt det internationella proletariats företrädare att sovjetrepubliken hade samlat tio miljoner rubel i guld genom sin utrikeshandel och han drog upp perspektivet för vår industris gradvisa återhämtning tack vare dessa samlade miljoner. I detta ögonblick skulle vi kunna lägga fram helt andra siffror.

Vi kommer att begränsa oss till att nämna några uppgifter ur den senaste rapporten från Gosplan-byrån vid Arbets- och Försvarsrådet.

Mängden av varor (den inrikes produktionen), som 1924-1925 motsvarade 7.307 miljoner förkrigsrubel, jämfört med 11.509 miljoner 1913 (63 %), kommer att 1925-1926 uppgå till 9.149 miljoner rubel, eller 79 % av förkrigsmängden.

1913 motsvarade den totala produktionen av den stora och medelstora industrin 5.630 miljoner rubel och 1924-1925 3.977 miljoner, eller 70 %.

1913 var antalet arbetare anställda i industrin 2.598.600; 1924-25 var motsvarande siffra 1.841.000, eller 70,8 % av förkrigsantalet.

1913 var bruttoproduktionsvärdet per arbetare 2.162 rubel och 90 kopek, 1924-1925 var det 2.160 rubel och 40 kopek, eller 99,9 %.

1913 transporterade våra järnvägar 7.671 miljoner pud och 1924-1925 4.576 miljoner pud; nästa år kommer det att vara 6.100 miljoner pud, eller 80 % av förkrignivån.

De huvudsakliga utgifterna för vår industri 1925-1926 kommer att vara ungefär 970 miljoner rubel, varav 324 miljoner för nybyggnad och 646 för reparationsarbeten

Detta år kommer vår utrikeshandel att överstiga 2 miljarder och kommer att sluta med ett netto på 150 miljoner rubel.

För innevarande år förutses att arbetskraften i hela den nationaliserade industrin skall öka med 21 %, att produktiviteten (per arbetare) skall öka med 15 % och att reallönerna skall höjas med i genomsnitt 20 %.

Vi har börjat bygga bostäder. Våra finanser blir allt stabilare, vår budget ökar alltmer.

Vår nationaliserade industris produktion, som 1920 uppgick till 20 % av förkrigsproduktionen var 1925 uppe i 70 %. Snart kommer vi att nå 100 %. Jordbruksproduktionen 1925-1926 bör motsvara ungefär 87 % av förkrignivån.

Dessa siffror bekräftar vår ekonomis snabba återhämtning och visar att denna blir allt mer markant.

Men leninisterna kan inte ställa frågan om Sovjetunionens öde enbart i termer av produktionskrafternas utveckling. Produktionskrafternas utveckling är en förutsättning för socialismen. Men i en övergångsregim som NEP, vars grundläggande drag är kampen mellan det socialistiska och det kapitalistiska elementet i ekonomin, skulle det vara ett misstag att ställa frågan enbart utifrån produktionskrafternas utveckling. Ingen betvivlar idag vår ekonomiska återhämtning. Det som det hela gäller är att veta i vilken riktning produktionskrafternas

utveckling sker, vilken roll de socialistiska elementen kommer att spela i vår ekonomis allmänna tillväxt.

Av de siffror som i detta ämne publicerats i den rapport vi ovan återgav liksom i Strumilins artikel: 'Socialiseras Sovjetunionens ekonomi?' framgår att vår ekonomis kollektiviseringsprocess utvecklas på ett tillfredsställande sätt.

'I början av budgetåret 1924-1925 ägde staten (förutom bostäder) materiella produktionsmedel till ett värde av 11 miljarder 700 miljoner, samtidigt som motsvarande siffror för kooperativen var 500 miljoner och för enskilda ägare, huvudsakligen bönder, 7 miljarder 500 miljoner. Sålunda är ungefär 62 % av produktionsmedlen socialiserade. Därvidlag är att märka att på landsbygden är produktionsmedlen socialiserade till 4 % medan de är det till 97 % i städerna.

I industrin i allmänhet är produktionsmedlen socialiserade till 89 %, men för storindustrin är andelen 99 %. Följande tabell anger produktionsvärdet hos stor- och småindustrin:

Sovjetunionens totala industriproduktion: (i miljoner rubel)

År	Stat och Kooperation		Enskilda		Totalt	
	absoluta tal	%	absoluta tal	%	absoluta tal	%
1923-24	5.562	76,3	1.728	23,7	7.290	100
1924-25	7.550	79,3	1.970	20,7	9.520	100
1925-26	9.186	79,7	2.334	20,3	11.520	100

Som synes kommer de nationaliserade företagens produktion inte bara att öka avsevärt (med 65 % på två år) utan den utgör också en allt större del av den samlade allmänna produktionen.⁴⁵

Dessa siffror, om än ungefärliga, ger oss anledning att vara optimistiska. Likväl upprepar vi att leninisterna inte får glömma att i det övergångssystem som NEP utgör finns den kapitalistiska mikroben, konkurrenten, rivalen fortfarande kvar och att det är nödvändigt att krossa den, att gradvis få den att försvinna. I varje del av vår ekonomi kan man iaktta den mer eller mindre tillspetsade rivaliteten mellan det socialistiska och det kapitalistiska elementet. Vi får inte glömma att denna rivalitet tar sig uttryck i en direkt klasskamp.

Vi bör inte dölja för oss själva att även arbetarna i vår storindustri ofta betraktar sig mer som löntagare än som socialistiska producenter, som arbetar i sina nationaliserade socialistiska fabriker. Huvudorsaken till denna inställning måste vi söka i arbetslösheten och i lönernas otillräcklighet.

Kooperationen, som har en mycket stor framtid att vänta, utgör det huvudsakliga socialistiska elementet i ekonomin på landsbygden. Utan tvivel kommer den att spela den roll som Lenin anvisade den i sitt sista verk om Kooperationen. Enligt den Centrala statistiska byråns uppgifter är 31,5 miljoner människor (inklusive familjemedlemmar) av Sovjetunionens totala befolkning på 135 miljoner anslutna till kooperativen, vilket motsvarar 24 % av befolkningen. Det är ett betydelsefullt resultat ty vi får inte glömma att det var först inemot 1923 som Kooperationen började utveckla sig något så när normalt hos oss. Men dess snabba framsteg bör inte inge oss några illusioner: den nuvarande Kooperationen är ännu inte socialism. Den kapitalistiska mikroben fortlever i vissa kooperativ. Kapitalismens kvarlevor är ännu starka och kommer att vara det länge än i vår Kooperation, i vars hägn det utspelar sig en klasskamp som är långt ifrån avslutad. På landsbygden är produktionsmedlen fortfarande endast

⁴⁵ *Ekonomitjeskaja Zjizn*, 1925, nr 2009.

socialiserade till 4 % (se Strumilins siffror, som citerats ovan). Och fastän landsbygdens materiella produktionsmedel är mindre än statens (proportionen är ungefär 7 till 11), så får vi inte glömma att *bönderna utgör det förkrossande flertalet av befolkningen* i Sovjetunionen och att de genom detta enkla faktum sätter en djupgående prägel på vår ekonomis hela utveckling såväl som på samhällslivet i allmänhet. Den småborgerliga marknadsekonomin är mycket utbredd och spelar en mycket viktig roll. Klasskillnaderna är inte upphävda. Landsbygdens verkliga inflytande är mycket större än proportionen 7 till 11.

‘Bönderna utgör det väldiga flertalet av Rysslands befolkning och utövar ett avsevärt inflytande över hela ekonomin ... Detta är en grundläggande ekonomisk sanning.’

Så skrev Lenin för ganska kort tid sedan. Vi får inte heller glömma att fastän det privata kapitalets relativa andel i små- och storindustrin sjönk från 23,7 % 1923-24 till 20,7 % 1924–25, så ökade privatkapitalets absoluta andel under samma tidsperiod från 1.728 miljoner rubel till 2.334 miljoner.

Vi bör lägga följande ord av Lenin på minnet:

‘Det är förståeligt att utan denna fullständiga omstöpning av industrin, som måste anpassas till den mekaniska storproduktionen, kommer byggandet av socialismen bara att förbli en samling dekret, ett politiskt band mellan arbetarklassen och bönderna, ett beskyddande av bönderna mot Koltjak och Denikin-typer, men den kommer inte att ha någon grundval. Kommunismen förutsätter sovjetmakten som politiskt organ vilket ger de förtryckta massorna möjlighet att sköta affärerna; utan denna är kommunismen genomförbar...

Däriigenom är den politiska sidan säkerställd. Men den ekonomiska sidan kommer ej att vara säkerställd förrän den proletära staten verkligen har hela storindustrins maskineri i sin hand och när denna är organiserad i enlighet med den aktuella tekniken.⁴⁶

Utsugarnas, godsägarnas och kapitalisternas klass har inte försvunnit och kan inte med en gång försvinna under proletariats diktatur. Utsugarna är slagna men inte förintade. De har alltjämt en internationell basis, det internationella kapitalet, av vilket de utgör en sektion. De innehar alltjämt en del av vissa produktionsmedel, de har ännu pengar, de har ännu väldiga sociala förbindelser ... deras betydelse är ojämförligt mycket större än deras andel av den totala folkmängden.’⁴⁷

Vi har anledning att emotse framtiden med tillförsikt. Landet återhämtar sig. Vi konstaterar inte endast en allmän tillväxt av produktionskrafterna utan också en gradvis utveckling av de socialistiska elementen i vår ekonomi. Om vi vill förbli leninister fullt ut bör vi klargöra för oss den klasskamp som utspelar sig såväl i städerna som på landsbygden. Vi bör inte glömma att kapitalismen växer fram ur den individuella bondeekonomin, vilket Lenin ständigt påminde oss om under NEP.

Samtidigt som vi ägnar den ekonomiska återhämtningen och uppbyggandet av socialismen i Sovjetunionen all den entusiasm, den energi och den intellektuella kraft vi är mäktiga, måste vi likväl försvara den centrala tesen i leninismen, att det är omöjligt för socialismen att slutgiltigt segra i ett enda land. Varje nybyggd fabrik, varje seger för det socialistiska elementet över det kapitalistiska elementet, varje hammarslag på vår sovjetindustris städ bör göra våra arbetare och partimedlemmar till allt mer härdade internationella proletära revolutionärer. Endast på så sätt kan vi förhindra att vårt land blir ett kungadöme för inskränkt bondementalitet, den fara som Lenin varnade oss för i sitt politiska testamente.

En av Lenins mest anmärkningsvärda artiklar: ‘Om bestigning av höga berg’, skriven på våren 1922, ger det bästa svaret på den fråga som behandlas i detta kapitel:

‘Vi har ”fullbordat” den demokratiskt borgerliga revolutionen som ingen annan före oss ...

⁴⁶ Lenin: *Vårt inre och yttre läge och partiets uppgifter*.

⁴⁷ Lenin: *Ekonomi och politik under den proletära diktaturens epok*. VV II:2, sid. 294.

Men vi har ännu inte slutfört grundläggandet av den socialistiska ekonomin. Dessa grunder kan den döende kapitalismens ansträngningar ännu slita ifrån oss. Detta måste vi förstå och öppet vidgå, ty det finns inget farligare än illusioner (och svindel, i synnerhet på hög höjd). Det ligger i detta erkännande inget som kan rättfärdiga det minsta missmod, ty vi har alltid framhållit och upprepat den elementära marxistiska sanningen att socialismens seger förutsätter arbetarnas förenade ansträngningar i flera framskridna länder ... De kommunister som varken gör sig illusioner eller drabbas av missmod kommer inte att gå under ... Det är desto mindre ursäktligt att börja misströsta, då vi redan trots förödelsen, misären, efterblivenheten och livsmedelsbristen har börjat göra framsteg mot den socialistiska ekonomin.’⁴⁸

I denna artikel kämpar Lenin mot missmod. Men samtidigt förklarar han krig mot illusionerna. ‘Svindeln är särskilt farlig på höga höjder’ säger han. Detta råd kommer lägligt, nu när vi återupprättar vår ekonomi och stiger mot allt högre ‘höjder’. Det är då det är otillåtligt med illusioner, det är då som det är farligt att förlora huvudet, att se allt i rosenrött, att se socialism där vi ännu endast har statskapitalism med växande socialism, att inte se att klasskampen långtifrån har stannat av, osv.

Det är då det är farligt att tro att vi skulle kunna klara oss förutan det internationella proletariats stöd. ‘Vi har alltid framhållit och upprepat den elementära marxistiska sanningen – säger Lenin – att socialismens seger förutsätter arbetarnas förenade ansträngningar i flera framskridna länder.’ Kan det uttryckas klarare? Denna sanning bör leninismen ‘framhålla’ och ‘upprepa’ också idag.

Detta sätt att ställa frågan har naturligtvis ingenting gemensamt med uppfattningen hos dem som förklarar att vi inte kommer att kunna förnya vår industris grundkapital utan lån utifrån, att vi inte kommer att kunna återupprätta vår ekonomi utan stora eftergifter åt de utländska kapitalisterna, och att vi följaktligen bör orientera oss västerut och lämna viktiga eftergifter åt de utländska kapitalisterna. Vi är naturligtvis inte emot vare sig eftergifter eller lån, om de sker på för oss gynnsamma villkor. Men vi satsar framförallt på våra inre krafter. Vi gick med på viktiga eftergifter för att erhålla ett lån på 200 till 300 miljoner rubel från MacDonald när han var minister. Affären misslyckades. 1925 fick vi tack vare den goda skörden ett ‘inre lån’ som var mycket större och på mycket gynnsammare villkor. I år kommer vi att kunna investera nära en miljard rubel i vår industri. Det är uppenbart att med så stora fonder kan vår sovjetiska industri inte undgå att utvecklas med en utomordentlig snabbhet.

Trots allt detta har vi ännu inte uppnått socialismens slutgiltiga seger.

‘I nuvarande *mycket svåra* ögonblick skulle självbedrägeri vara till största skada för revolutionärerna.’⁴⁹

Varken missmod eller illusioner. Det är absolut felaktigt att vi måste förgylla verkligheten och försköna perspektiven för att kunna vidmakthålla den nya generationens energi och ge den tillförsikt om den slutgiltiga segern. Så handlade aldrig Lenin.

‘Det är desto mindre ursäktligt att börja misströsta eftersom vi redan, trots förödelsen, misären, efterblivenheten och livsmedelsbristen, börjat göra framsteg mot den socialistiska ekonomin.’

Som vi ser, utmärks dessa ord av Lenin av försiktighet. Men under denna försiktighet känner man en verklig optimism, uppriktig övertygelse om den slutliga segern.

1925 är det än mindre ursäktligt att råka i missmod. Vi var optimistiska på RKP:s 13:e kongress 1923. 1925 har vi än mer anledning att vara det.

I denna stund börjar ett storslaget ekonomiskt, kulturellt och politiskt verk i Sovjetunionen. Kommunismen genomsyrar alltmer de djupaste lagren av befolkningen, som vi höjer till en

⁴⁸ Lenin: *Om bestigande av höga berg.*

⁴⁹ Lenin: *Till Pravdas tioårsjubileum.*

högre nivå genom ett tålmodigt arbete. Tilltron till folket och dess skapande förmåga var det mest kännetecknande draget hos Lenin. Denna tilltro har partiet fått i arv av honom. Det kommer steg för steg att höja nivån hos vårt lands tiotals miljoner arbetande. I spetsen för arbetarklassen kommer det att kunna bygga upp socialismen, och att för detta utnyttja varje minsta område, varje reell möjlighet för att dra med den nya generationen på socialismens väg och leda landet mot det samhälle, där varje klass försvunnit. Men för att framgångsrikt kunna lösa sin uppgift måste det kämpa mot varje revidering av leninismen, i synnerhet mot varje nationell inskränkthet, och *fullt ut förbli den internationella proletära revolutionens parti*.

Som Lenin påpekade, kommer inte ens den verkligt demokratiska revolutionen att vara fullständigt säkrad i Ryssland utan den socialistiska revolutionen i väster. Det var i den internationella socialistiska revolutionen som Lenin såg skyddsvärnet också för den enbart demokratiska revolutionen.

I sitt tal på enhetskongressen i Stockholm (1906) sade Lenin:

‘Den ryska revolutionen kan segra av egen kraft, men den kan under inga omständigheter upprätthålla och befästa sina erövringar av egen kraft. Den kommer inte att lyckas därmed om inte den socialistiska revolutionen bryter ut i väster ... Vår demokratiska republik har inget annat stöd än västerns socialistiska proletariat. Härvidlag får vi inte glömma att den klassiska borgerliga revolutionen, dvs. den stora franska revolutionen på 1700-talet, ägde rum i ett internationellt läge som var helt annorlunda det läge som den ryska revolutionen utspelas i. Mot slutet av 1700-talet var Frankrike omgivet av feodala och halvfeodala stater. Ryssland, som genomför sin borgerliga revolution på 1900-talet, är omgivet av länder där det socialistiska proletariatet är beväpnat till tänderna och står inför den slutliga striden mot bourgeoisin.’

Dessa ord av Lenin gäller i än högre grad för den socialistiska revolutionen i Ryssland. Under lång tid har denna inte haft något annat stöd än det internationella socialistiska proletariatet (och, i viss mån, österns förtryckta folk), inte några andra absoluta garantier mot återupprättandet av den borgerliga regimen än den socialistiska revolutionen i de framskridna länderna. Att glömma dessa ord av Lenin, att inte förmå tillämpa dem på den nuvarande situationen är att göra en eftergift åt den ‘nationella inskränktheten’.

Otvivelaktigt driver den nuvarande situationen (uppbromsningen av den europeiska revolution, den ekonomiska utvecklingen i Sovjetunionen, de sociala och politiska villkor som NEP skapat) fram en återhållsamhet hos leninismen på en väsentlig punkt, nämligen den proletära revolutionens internationella karaktär. Det borgerliga och småborgerliga inflytandet driver för närvarande vårt lands arbetarklass och vårt parti att begränsa sig i en nationell inskränkthet⁵⁰ och en småborgerlig självtillräcklighet. Detta inflytande ger sig till känna överallt.

Hur paradoxalt det än må förefalla, är denna mentalitet säkerligen ett tecken på att sovjetmakten befästs. Vår ekonomi blomstrar åter upp och utvecklas såväl på landsbygden som i städerna. Folkets massor har ett förståeligt och berättigat behov av att vila ut, i lugn och ro få arbeta på fälten, att hämta nya krafter, att ta igen sig efter kriserna, krigshoten, den ständiga kampen och de internationella konflikterna, osv. Denna sinnesstämning finns också bland kommunisterna. Och den proletära revolutionens fiender, den internationella bourgeoisins

⁵⁰ Den 14:e Allryska partikongressen avslöjar rötterna till denna ‘nationella inskränkthet’. ‘I det aktuella internationella läget kan två faror hota vårt parti: 1. En tendens till passivitet, förorsakad av en överskattning av kapitalismens stabilisering och av den internationella revolutionens uppbromsning, en bristande energi i uppbyggnadsarbetet av socialismen i Sovjetunionen. 2. En tendens till nationell inskränkthet, att glömma de internationella proletära revolutionärernas plikter, att omedvetet bortse ifrån att Sovjetunionens öde är intimt beroende av den internationella proletära revolutionen, som utvecklar sig, om än långsamt; att ej förstå att det icke endast är den internationella rörelsen som har behov av att den första proletära staten i världen vidmakthålles och befästs, utan att det även gäller att den proletära diktaturen i Sovjetunionen har behov av stöd från det internationella proletariatet.’

ideologer försöker att utnyttja denna önskan om vila för, att driva in bolsjevismen på den nationella inskränkthetens väg.

Det är nödvändigt att vara uppmärksam på denna sinnesstämning ibland folkmassorna och ta hänsyn till den. Vårt parti som leder staten, är förpliktad att göra allt för att säkra landet fred och möjlighet att arbeta i lugn och ro. Men att visa omsorg om massorna, att ta hänsyn till deras sinnesstämning är inte lika med att vara eftergiven mot deras svagheter, att uppmuntra deras fördomar. Att släpa efter i massornas kölvatten skulle vara synnerligen farligt. Nu mer än någonsin kräver miljoner arbetares grundläggande intressen att alla den ryska revolutionens frågor intimt förknippas med den internationella revolutionens.

Bland de arbetande massorna av befolkningen kan man ur skilja två inställningar.

Äntligen börjar ekonomin att återhämta sig och krigets sår att läkas; vi vill arbeta i fred, och höja vårt västånd; bevara oss för nya kriser och omskakningar; koppla inte vårt öde så nära samman med de andra ländernas; nog med kriser och stormar; vi är inte mot världsrevolutionen men vi anser inte att det är vår uppgift att genomföra den; vi vill lugn och ro. Det är i stort sett vad den första inställningen uttrycker.

Och så här talar den andra: Vi vill också ha fred och ro; vi vill inte ha nya krig och nya påfrestningar; vi vill också få ägna oss åt fredligt arbete; men genom erfarenheterna från 1914 till 1925 vet vi att samhällslivet är internationaliserat vare sig vi vill det eller ej; kriget 1914 lärde oss att folkens öden är nära förknippade; vi vet att vi inte kan stänga in oss i vårt elfenbenstorn; vi vet att det är först efter att ha besegrat den rovgiriga imperialismen i de viktigaste länderna, efter att ha segrat över kapitalismen inte bara i Sovjetunionen utan i en rad andra länder, som vi kommer att kunna arbeta i *slutgiltig* fred, höja vår kulturella nivå och befästa socialismen. Det är därför vi måste förbinda vårt öde med den internationella revolutionens; det är därför ankomsten av arbetardelegationer från skilda länder till Sovjetunionen är av den största betydelse för oss.

Den första inställningen delas av bönderna, många arbetare och även vissa kommunister. Den avspeglas i synnerhet i *statsapparaten*, och därifrån har den trängt ända in i partiet. Vi skall inte göra oss några illusioner – för närvarande är det denna inställning som är mest spridd bland massorna. Den andra inställningen är det fasta och beslutsamma avantgardets. För att upprätthålla sin diktatur måste proletariets parti med nödvändighet ta hänsyn till den första inställningen. Men det är den andra som det bör *understöda och utveckla*. Det gäller att få den förra gruppen att ansluta sig till den senares ståndpunkt, men härvidlag gäller det att ha ett förståndigt och varsamt tillvägagångssätt. Den andra inställningen sammanfaller med den revolutionära linjen – det är endast den som återspeglar det kollektiva förnuftet hos vårt folks framskridna element, det är endast den som stärker vårt parti som den internationella proletära revolutionens parti.

Rätt uppfattade kräver Sovjetunionens 'nationella' intressen att de grundläggande frågorna ställs utifrån en *internationell ståndpunkt*. Det är av största vikt för Sovjetunionen att binda samman sitt öde med världsrevolutionens. 'Storryssarnas nationella stolthet' krävde att alla folk som förtryckts av tsarismen blev fria och fick fullständig jämlikhet (man bör komma ihåg Lenins anmärkningsvärda artikel i detta ämne). I detta låg inget offer. Det folk som tillåter att andra folk förtrycks kan inte själva vara fritt. Att lösa alla Sovjetunionens problem utifrån den internationella revolutionens synvinkel innebär inte något offer från vårt lands sida; det är endast den stat som bygger sin politik och sin ekonomi på historiens framåtskrivande, som kan säkra sitt eget öde. Världsrevolutionen är mänsklighetens framtid. Proletariatet är en uppåtstigande klass som inte endast ser sin nuvarande existens utan också sin framtid. Detta är den politik som är mest förnuftig, mest fördelaktig för arbetarna.

Det är sant att den internationella proletära revolutionen utvecklar sig långsamt. Inte desto mindre är det förnuftigare för Sovjetunionen och fördelaktigare för de arbetande massorna att satsa på det internationella proletariatet, som långsamt reser sig, än på den internationella bourgeoisin, som är i långsamt nedåtgående.

Leninismen lär oss, och alla händelser under den senaste perioden har bekräftat, att det inte finns någon säker slutgiltig garanti mot återupprättandet av de borgerliga förhållandena, alltså mot ett nytt förslavande, mot tiotals år av vit terror, mot nya imperialistiska krig, osv. förutom den proletära revolutionens seger över hela världen, eller åtminstone i en rad länder. Och det ligger i de sovjetiska folkmassornas intressen att Lenins parti bekämpar inte bara krigskommunismens kvarlevor utan också den borgerliga och småborgerliga politiska ideologi, som är förknippad med NEP-perioden och höjningen av landets välstånd.

I sin artikel 'Vunnet och registrerat' skriver Lenin angående bildandet av den III Internationalen:

'Marxismens teori, upplyst av det klara ljuset från de revolutionära arbetarnas nya, världsomfattande erfarenheter, har hjälpt oss att förstå hela lagbundenheten i det som sker. Den kommer att hjälpa all världens proletärer, som kämpar för att störta det kapitalistiska löneslaveriet, att klarare inse målsättningarna för sin kamp, att fastare gå framåt på den redan utstakade vägen, att säkrare och stabilare vinna seger och befästa den.'

Denna seger hemförde partiet under Lenins direkta ledning. Nu gäller det att befästa den. Det är inte någon lätt sak.

Av många orsaker är det svårare för oss att 'slutföra' än att 'börja'. Det nuvarande förbundet mellan arbetarna och bönderna består inte endast i den gemensamma kampen mot godsägarna och kapitalisterna. Det har framförallt som syfte att åstadkomma det *ekonomiska och kulturella* verk som är av nöden i vårt land.

I utkastet till sin broschyr 'Om naturskatten' skrev Lenin:

'Arbetarnas och böndernas förbund mot Denikin och hans gelikar är inte samma sak som deras förbund i den ekonomiska organisationen. Det första rör den borgerliga revolutionen, det andra den socialistiska.'

Förbundet mellan arbetare och bönder för att åstadkomma det ekonomiska verket kommer att vara än mer nödvändigt i framtiden än hittills. Hur man i detta förbund skulle kunna upprätthålla proletariatets ledande roll förklarade Lenin för oss i sina viktigaste arbeten om NEP, i sina artiklar om Kooperationen, i '*Hellre mindre, men bättre*', i sina tal mot tvångsföreskrifterna, osv.

Det trotskismen minst av allt förstått är hur man skall bevara proletariatets ledande roll i arbetar- och bondebloquent och fortsätta byggandet av socialismen i ett agrart land. Och det är ingalunda något förvånande i det. Det är framförallt i bondefrågan som trotskismen förvillat sig, i frågan om hur rörelsens olika delar förbindes till en helhet, i fråga om de konkreta vägarna för revolutionen i ett agrart land. Detta organiska fel har omöjliggjort för den att få en riktig förståelse av krafternas samspel i revolutionens aktuella stadium.

Man talar ofta hos oss om arbetar- och bondebloquent, utan att förstå att det inte gäller vilket block som helst, utan ett block där proletariatet förbehåller den ledande rollen.

Vi bör ha förtroende för småbondens förnuftighet (men inte för hans inrotade vanor), samtidigt som vi förblir internationella proletära revolutionärer.

De ovan citerade orden av Lenin belyser klart frågan om möjligheten av en slutgiltig seger för socialismen i ett enda land. Hans otaliga uttalanden lämnar inget utrymme för tvetydighet.

Lenin har fullständigt löst de frågor som vi granskat i detta kapitel. De utgör grunden för marxismen-leninismen. Den lösning som Lenin anvisat har fullkomligt bekräftats av de senaste politiska och ekonomiska händelserna.

1915 formulerade Lenin på ett precist sätt möjligheten för den proletära revolutionen att segra först i ett enda land. När väl denna seger hemförts i Ryssland upprepade Lenin ständigt att detta inte var socialismens slutgiltiga seger, att den endast var en delseger, att socialismens slutgiltiga triumf endast var möjlig i internationell skala.

Lenin har kastat ljus över vår väg. Läget är gynnsamt. Vår på samma gång blygsamma och storslagna uppgift består i att befästa vår seger i ett utpräglat agrart land. Att befästa denna seger i vårt land, innebär samtidigt att röja vägen för arbetarna i andra länder, att underlätta deras seger och därigenom förbereda kommunismens seger i hela världen.